

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

EKİM
2021

FİYAT:
12,5 TL

GELECEĞİMİZ İÇİN TOPLUMSAL
BELLEĞİMİZ ÖNEMLİ

SİNEMA, SADECE SİNEMA
DEĞİLDİR

GEN SÜRÜMÜNÜN
VAATLERİ

"OKU" EMRİ İLE
İLİM YOLCULUĞU

SAHİP OLURKEN

Y İ T İ R D İ K L E R İ M İ Z

Yeryüzü, Yıldızlar ve İkisi Arasında Yarattığımız Sayısız Şey İle
ARKADAŞ

Yeni Bir Dergi, Yeni Bir Arkadaş! Zafer Dergisi'den Çocuklara Yeni Bir Arkadaş Geliyor.

www.arkadasdergisi.com

www.zaferdergisi.com

ÖNEMLİ HATIRLATMA

Dergileri ellerine ulaşmayan okuyucularımız, her ayın 20'sine kadar abone servisimize bildirdikleri takdirde bir sonraki sayımızla birlikte ücretsiz olarak tekrar yolluyoruz.

Abone Servisi İletişim Bilgileri
abone@zaferdergisi.com
0 549 505 60 01 - 02 - 03

Dilek ve Görüşleriniz aşağıdaki adrese yollayabilirsiniz:

zaferdergim@gmail.com

Sizlerle

Ekim 2021

Merhaba değerli dostlarımız, Yeni bir yola ve yolculuğa başlıyoruz. Zafer Dergisi, kültür hayatımızda 'Arkadaş' çocuk dergisi ile yeni bir sayfa açıyor. Umudumuz, duamız kıyamete dek çocuklarımıza hayırlı ARKADAŞ olması, yeni nesillerin düşünce ve duyu dünyasında, hem dünya hem de ahirette dair olumlu katkılar yapması... Niyet hayır âkıbet hayır diyoruz. Rabbimiz mahcup olmaksızın muhafaza etsin. İnşallah Kasım ayında başlıyoruz.

...
"Yeryüzü, Yıldızlar Ve İkisi Arasında Yarattığımız Sayısız Şey İle Arkadaş" sloganımız, aynı zamanda yayın çizgimizi de ifade ediyor. Yarattığı Yaratan adına bilen, okuyan ve seven bir neslin yetişmesini istiyoruz. Gördüğümüz kadarıyla piyasada bunu ciddi olarak dert eden yok. Allah adına okumak deyince yalnızca "Allah'ın kelâmını okumak" anlaşılıyor ve anlatılıyor. Oysa Allah'ın kudret kalemiyle yazdığı "yeryüzü, yıldızlar ve ikisi arasında yaratılmış sayısız şeyler" de Allah namına okunmak için yaratılmış... Zafer Dergisi ile öteden beri takip ettiğimiz bu çizgide, çocuklarımız için de söyleyecek sözümüz var. Çünkü Allah'ı tanımak ve bilmek tüm ilimlerin başıdır; sadece bilimsel verilerle donanmış bir insan, hile ve şüphe kaynağı olur, insanları kendi çıkarı için çekinmeden zarara atabilir. Rabbini tanıyan, nereden geldiğini, nereye gideceğini bilen insan ise bu hayatı meşru çizgide yaşayabilir... "Hesap verme şuuruyla hareket etmek" hayatın her alanı için elzemdir.

Bu sebeple amacımız, Yaratan Rabbimizin

adımla okumak ve okutmak; çocuklarımıza, geleceğin gençlerine arkadaşlık yapmak, bir açıdan sorumluluğumuzu da yerine getirmek... Nuri Pakdil'in şu ifadeleri kalbin inşasına öncelik vermemizin gerekçesini güzel özetliyor: "İnsanın en çok kalbi temiz olmalıdır. Tüm organlarımıza buyuran bir güç var onda. Anlatmaya, yorumlamaya gücümüzün yetmediği bir giz birikimi bu. İnsanı kalbinden tutamadınız mı, görün, nasıl kayıp gidecek elinizden! Kaygan, yabancı madde dolu bir şey olup çıkacak sonunda. Kalbin gereksinmelerine dikkat edilmedi mi emek de, ekme de yitiriverir anlamını. Ne emek, ne ekme; önce, kalbiniz bozuluyor çünkü."

Evlatlarımızın insanî olgunluğa, imanî olgunlukla ulaşacağına inanıyoruz. Madem Allah (cc), meyveyi güneşle insanı 'söz' ile olgunluğa taşıyor; okunacak iyi dergiler hazırlamak, çocuklarımızın hayatına katkılar sağlamak için en isabetli iş olacaktır. Zafer Dergisi gibi Arkadaş dergisi de inşaallah okuyucularının hayatlarına çok anlamlı izler bırakacak.

Bir atasözümüzde arkadaşın önemi ve etkisi ne güzel dile getirilir: "İsin yanına varan is, misin yanına varan mis kokar." İnşallah, Arkadaş dergisi çocuklarımıza iyi bir arkadaş ve yoldaş olsun, dünya ve ahiretleri hakkında güzelliklere vesile olsun.

...
Ekim sayımızın sizlere ulaşmasında emeği ve katkısı olan tüm yazarlarımıza, okuyucularımıza teşekkür ediyoruz...

...
Gayret çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...❖

Editör: Suat Ünsal

zafer

Ulusal Süreli Yayın

Ekim, 2021

Fiyatı: 12,5 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi:

Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği
İktisadi İşletmesi

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın

Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca
abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya
Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.

zaferabone@gmail.com adresine

isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt içi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Sadece 150 TL (KDV dahil)

Yurt dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa 40 EURO

ABD: 50 USD, Avustralya: 60 AUD

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1
Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul

www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

- 8 Eyvah! Ekolojik Sınırı Aştık!..
PROF. DR. FATİH SATIL
- 10 Estonya Feribotu Sendromu
EZGİ AKGÜL
- 11 Başkasını Mutlu Ederek
Mutlu Olmak
PROF. DR. KEMAL SAYAR
- 12 Gen Sürümünün Vaatleri
NİHAL BALCI
- 17 Hazanlı Vakitler
ÖZKAN ÖZE
- 18 Karanlık Madde
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 20 Geleceğimiz İçin
Toplumsal Belleğimiz Önemli
PROF. DR. NEVZAT TARHAN
- 22 İyilik Yap Denize At,
Balık Bilmezse Hâlık Bilir / Öykü
HAZIRLAYAN: AYŞE ZEHRA
- 23 Su / Bir Hatıra
ABDÜLKADİR ŞEN
- 24 Ben Abdullah'ın Kulağımı
DR. SELÇUK ESKİÇUBUK
- 26 "Oku" Emri İle İlim Yolculuğu
AYTEN YADİGÂR
- 28 Allah Rasulü (asm)
Ailesine Nasıl Davranırdı? II
MEHMET PAKSU
- 30 Ölümü Ebedi Hayata Yol Yapan
Allah'a Hamd Olsun
SELİM GÜNDÜZALP
- 32 Kazançta Bereketin Mayası
DR. OSMAN EMİNLER
- 34 Yaratmak İhtiyaçtan mı?
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 35 Merhamet Etmek / Saadet Asrından
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 36 Çevre Bilinci ve Bediüzzaman
PROF. DR. İSMAİL KOCAÇALIŞKAN
- 38 Mazeretim Var: 'Saydıcı'yım Ben!
İBRAHİM KÖROĞLU
- 40 Kur'an Korunurken, Diğer
Kitaplar Niçin Korunmadı?"
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 41 Doğru Yer / Öykü
YÜKSEL KARAHAN
- 42 İnsanların Görünüşte "Cennet" Gibi
Güzel Görünen Hayatını
"Cehennem" Gibi Yapan Ne Olabilir?
PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK
- 44 Sinema Asla Sadece Sinema
Değildir
İBRAHİM DEMİRKAN
- 46 İyi ve Kötünün Yüzü / Öykü
HAZIRLAYAN: RAŞİM SOYLU
- 48 Kur'an'da Haber Verilen
İki Farklı Aile Modeli
ÜMİT ŞİMŞEK
- 49 Hayata Dair Notlar
MEHMET TÜZÜN
- 50 Subhanallah, Elhamdülillah
ve Allahu Ekber Kelimelerinin
Anlamı Nedir?
YUSUF YALÇIN
- 54 Yeni Bir Dergi, Yeni Bir Arkadaş! / Rö-
portaj
RÖPORTAJ: ASLINUR BAHAR
- 59 Hal Çizgisi: Sarkaç
OSMAN SUROĞLU

6 Satır Arası

52 Sayılı Sözler

56 Zeka Soruları

58 Düşünceler

Max Frisch,

sözün yetmediği, sessizliğin konuştuğu o anlamlı boşlukları haber veriyor: “Önemli olan söylenmeyendir, sözcüklerin arasında kalan boş alanlardır.”

Haydar Ergülen

gözyaşlarının ince diline dokunuyor. Bir ‘delidil’e çeviriyor sessiz sızılarımızı: “Ben başkasının dili olsaydım ezik sözler arasında bir delidil bulurdum kırılmış kolyesini arayan inciler gibi gözyaşlarımı toplardım, o rüyadan uzakta ve yorgun

...

ben başkasının dili olsaydım mavi bir kız gibi çocukluğumla konuşurdum.”

Eğer okuyabilecek zamanı da satın alabilseydi, kitap satın almak insan için iyi bir şey olurdu.

— Schopenhauer

Herkes kendi gecesinden seyrediyor bir başka gökyüzünü.

— Oya Uysal

Anlam; salt okunmakla değil, yaşanmak suretiyle değerine kavuşuyor. ‘En güzel başlangıç’ ile ‘en hayırlı son’u kendinde toplayan En Sevgili’nin tohumunu evvellerden ahirlere büyüten, manasını doğuran, çoğaltan ve hiç sönmeyen nurunun her birimizde bulunan o saklı cevher olduğunu bize hakkın diliyle, gözüyle bildirmeye devam edip duruyor.

— Leyla İpekçi

Mallarme

her şeyde anlam aramaya çağıran vahyin sesini vicdanında duymuş olmalı ki, ‘okuma’nın konusu görüyor her şeyi: “Dünyada her şey kitap olsun diye var.”

Utbe bin Gazvan’ın dünyayı anlatışı, susamışların yüreğine su serpiyor.

Aradıklarımızın yitirdiklerimizin hemen yanında olduğunu söylüyor: “Dünyadan geriye kalan suyu içilmiş bir testinin son damlalarıdır. Öyleyse güzel amellerle göçüp gidin buralardan!”

Elması yerin derinliklerinde aradığın gibi, gerçeği de düşüncelerin derinliklerinde arayacaksın...
— Victor Hugo

Sahip Olurken Yitirdiklerimiz İnsanoğlu 1,7 Dünya Varmış Gibi Tüketiyor

PROF. DR. FATİH SATIL

İçinde bulunduğumuz yerküre; canlı ve cansız varlıkların mükemmel bir denge ve uyum içerisinde yaşadığı büyük bir ekosistem şeklinde yaratılmıştır. Bu ekosistemi oluşturan alt sistemler birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Birinin bozulması diğer sistemdeki ekolojik dengeyi de etkilemektedir.

Son yıllarda tüm Dünya genelinde görülen insan aktivitelerinin doğa ve doğal kaynaklar üzerindeki eşi görülmemiş baskısı “Dünya Limit Aşımı Günü” kavramını gündeme getirmiştir.

Dünya üzerindeki yenilenebilir kaynaklar ile insanların bu kaynaklara yönelik talebini araştıran Küresel Ayak İzi Ağı (Global Footprint Network), insanlığın doğa üzerindeki yıllık talebinin, dünyanın bir yılda sağlayabileceği kapasiteyi aştığı günü “Dünya Limit Aşımı Günü” olarak tanımlamıştır. Dünya Limit Aşımı Günü, iklim değişikliğini durdurmak, ormanlarımızı, denizlerimizi, tatlı su kaynaklarımızı ve canlı yaşamını korumak için bireysel, ulusal ve küresel düzeyde ne kadar acil harekete geçmemiz gerektiğini hatırlatan bir uyarı gibi aslında.

Küresel Ayak İzi Ağı'na göre, 29 Temmuz 2021 itibarıyla Rabbimizin yıllık olarak biz insanlara istifademiz için sunduğu doğal kaynakları, daha yedinci ayın sonunda tüketmişiz. Bu aynı zamanda kalan beş ayda 2022'nin kaynaklarından borç alarak kullanacağımız anlamına geliyor. Yani

bu tarihten itibaren, dünyanın yıl içine yenilenebilir kapasitesinden fazlasını tüketmeye başladık.

1997 yılında Eylül ayına denk gelen limit aşımı günü, 2021 yılında şimdiki kadarki en erken tarihini gördü. Uzmanlara göre bu tarihin erkene kaymasında Amazon ormanlarının kaybindaki ani artış ve küresel orman biyo kapasitesindeki %0,5'lik düşüş de etkili oldu.

İNSANOĞLU 1,7 DÜNYA VARMIŞ GİBİ TUKETİYOR

İnsan nüfusu, kaynak talebi ve ekonomiler büyürken dünyamızın büyüklüğü ve kaynak miktarı değişmiyor. Bugün tüm insanlığın talebini karşılayacak tahmini doğal kaynak ihtiyacı için 1,7 Dünya gerekiyor. Özellikle gelişmiş ülkeler sanki birden çok dünyamız varmış gibi yaşıyor. Oysa yalnızca bir dünyamız var. Eğer bu israfli ve yıkıcı yaşam tarzını terk etmezsek, bu gezegen bizim için yaşanabilir bir yer olmaktan çıkacak.

İnsanlık bugün gezegenimiz üzerindeki ekosistemlerin yenileyebileceğinden %74 daha fazla kaynak kullanıyor. Bir başka deyişle 1,7 Dünyamız varmış gibi tüketiyoruz. Öyle ki tüketim hızımız, “Küresel Limit Aşımı”nın hesaplanmaya başlandığı 1970'lerden bu yana

en yüksek seviyeye ulaşmış durumda.

TÜRKİYE 1,5 DÜNYA VARMIŞ GİBİ YAŞIYORDU, ŞİMDİ 1,9!

Küresel Ayak İzi Ağı'nın son verilerine göre, Türkiye artık 1,9 Dünya varmış gibi yaşıyor. Ekolojik sınırları aştığımız her yıl ekosistemlerin tamamen çökme ihtimalini daha öne çekiyoruz. Denizler ve ormanların emebileceğinden daha fazla karbondioksit üretiyoruz, balık stoklarını ise kendilerini yenilemeden tüketiyoruz, ağaçları yeniden büyümelerine izin vermeden kesiyoruz.

DÜNYA LİMİT AŞIM GÜNÜNÜN TARİHİNİ İLERİ ÇEKMEK GÜNLÜK ALIŞKANLIKLARIMIZDA YAPACAĞIMIZ BAZI KÜÇÜK DEĞİŞİKLİKLERLE MÜMKÜN

Doğayı korumak artık sadece etik bir konu değil. Doğayı korumak artık bir varoluş meselesi, insan hakları meselesi. Bu nedenle çok daha hızlı ve radikal adımlar atmak zorundayız.

Küresel Ayak İzi Ağı hesaplamalarına göre bireylerin alabileceği önlemlerden biri otomobil kullanımını azaltmak. Otomobil kullanımı kaynaklı karbon ayak izi %50 azaltılıp, otomobillerle kat edilen mesafenin üçte biri toplu taşıma araçlarıyla ve kalanı yürüyerek veya bisikletle kat edilirse Dünya Limit Aşım Günü 13 gün ötelenebilir.

Gıda tüketirken de bilinçli davranıp israf etmezsek Dünya Limit Aşım günü tarihini öteleyebiliriz. Tüm dünyada gıda israfı yarı yarıya azaltılırsa bu tarih 13 gün ileri kaydırılabilir.

Kaybettiğimiz ormanları geri kazanmak da bu gidişatı yavaşlatabilir. 350 milyon hektarlık alanı tekrar ağaçlandırmak Dünya Limit Aşım Günü tarihini 8 gün ileri kaydırabilir.

Netice olarak, uzmanların dediğine göre limit aşımını her yıl sadece 4,5 gün ileriye atmayı başarabilirsek 2050'de tek bir gezegenin sağladığı kaynaklar bize yetebilecek.

Eğer insanoğlu, bu israfli, iktisatsız, zulümlü, adaletsiz ve kirlenici yaşam tarzını değiştirmezse dünyayı kendisi ve diğer canlılar için cehenneme çevirecek. O nedenle, insanoğlu olarak doğal hayat ile olan etkileşimimizi yeniden gözden geçirmek zorundayız. Tüketim biçimlerimizi değiştirmeli, sürdürülebilir üretim şekillerini benimsemeli, fosil yakıtlara bağımlılığımızı aşamalı olarak azaltmalı, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeli, kısaca dünyamızı insanlık için yaşanabilir bir yer haline getirmek için canla başla çalışmalıyız.

YAŞARKEN İNSAN ODAKLI DEĞİL, DÜNYA ODAKLI YAŞAMALIYIZ

Saydığımız nedenlerle herkesin neyi ne kadar tükettiğine dikkat etmesi ya da günlük yaşamında kullanılan araç ve gereçlerin, doğanın hangi parçasının sökülüp çıkarılarak elde edildiğini düşünmesi gerekiyor. Bunun için; **AZ TÜKETİP, YENİDEN KULLANIMA ve GERİ DÖNÜŞÜME önem vermeliyiz.**

Netice-i kelam; yeryüzü ve gökyüzündeki canlı cansız bütün varlıklar belli bir ölçü ve dengeye göre yaratılmıştır. İnsanın çevre ve tabiatı faydalanma esnasında, bu ölçü ve dengeyi bozmaması gerekir. Eğer insanoğlu bunun aksi yönde davranacak olursa, bunların sonuçlarını da görecektir. Yüce kitabımız Kur'an'da bunu bize çok net hatırlatıyor: **“İnsanların kendi işledikleri (kötülükler) sebebiyle karada ve denizde bozulma ortaya çıktı. Dönmeleri için Allah, yaptıklarının bazı (kötü) sonuçlarını (dünyada) onlara tattıracaktır.”** (Rum Suresi, 41) ❖

Kaynaklar:

1. <https://www.wwf.org.tr/?7020/> bugünden-itibaren-dogaya-borcluyuz
2. <https://bianet.org/bianet/ekoloji/247838-insanlik-1-yillik-dogal-kaynagi-7-ayin-sonunda-tuketti>
3. <https://www.overshootday.org/>

Estonya Feribotu Sendromu

EZGİ AKGÜL

“Estonya Feribotu Sendromu” diye psikoloji literatürüne geçmiş bir sendrom var. Sendrom, adını batan bir gemiden alıyor.

94 yılında, kıyaya sadece 50 metre kalmışken bir gemi su almaya başlıyor. Su almaya başladığını fark eden kaptan da bir anons geçiyor: “Merak etmeyin şuan dünyanın en donanımlı feribotundasınız, her şeyi halledeceğiz!”

Halledemiyorlar...

Dünyanın en güçlü feribotu, kıyaya sadece 50 metre kaldığı halde batıyor ve gemideki 852 yolcu boğularak ölüyor. Yüzerek karşıya çıkan 137 kişi ise kurtuluyor.

Çok enteresan değil mi?

Bir, beş değil tam 852 kişi hiçbir şey yapmadan öylece bekliyor. Ve hiçbir şey yapmadan öylece beklemeyi tercih ettikleri için, kıyaya 50 metre kala boğularak ölüyorlar.

Ben, “kendin yerine bir başkasına sırtını dayamak ve vahim sonuçları” başlığına daha iyi yakışan başka bir örnek bilmiyorum.

Sonradan bazılarının çok iyi yüzme bildikleri de ortaya çıkan bu insanların bilmediği bir şey vardı aslında. Tamamen yaslandığın, direksiyonu koşulsuz başkasına bıraktığın, şartsız “ama”sız kendini teslim ettiğin ve kendin için tek bir adım atmadığın her şey devrilir, yıkılır. Sonunda o enkazın altında kalan kişi yine bir tek sen olursun. Bir tek sen “Sesimi duyan var mı?” diye bağırır ve sesinin yankısında bir tek sen sağır olursun.

Kimse de gelip sana can kurtaran yeleği falan atmaz. Ha, atmak isteyen olsa da tam zamanında atamaz. Bu yüzden de “Ama ben şimdi neden boğuldum ki ühüğ” diye ağlama hakkın da olmaz. “O kadar yüzme öğrendin,

e aptal falan da değilsin maşallah gözlerin tepende dönüyor bi zahmet boğulmasaydın” derler adama.

Yani, ben derim...

Bir de kendi denizinde boğulmak var o hepsinden fena.

Bütün şartları ellerin ile kendin hazırlıyor, sonra bile bile kendi denizinde isteye isteye boğuluyor ve cesedinin başında bir tek kendin ağıt yakıyorsun.

Bak bu çok fena, yaşadım biliyorum. ❖

Bir Mutluluk Formülü:

Başkasını Mutlu Ederek Mutlu Olmak

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Kendini bulan sevgiyi, sevgiyi bulan kendini bulur. Yunus diliyle söyleyince “Sen senlüğün elden bırak tenden içerü candadır.”

Kendinizi mutsuz hissediyorsanız, başkasını mutlu etmeyi deneyin.

Kendinizi boş ve işe yaramaz hissediyorsanız bir başkasının hayatında ufak da olsa bir değişim sağlayın. Bunu coşku ve tutkuyla yapın, coşku ve tutkuyla verin. Zengin bir hayatın yolu başkalarına hizmet etmekten, bulduğumuzdan daha iyi bir dünya bırakmaktan geçer.

İhtiyaç sahipleri için her zaman ‘yeterince’ vardır ancak tamahkârlar için hiçbir zaman yeterince yoktur.

Verenden eksilmez, veren aslında Sultan’ın sonsuz mülkünden almaktadır.

Başkalarının hayatında olumlu bir değişim sağlayan kendi hayatını güzelleştirmiş olur. İnsan, ektiğini biçer. Vermek hayatımızı anlam ve mutlulukla donatır.

Cömertlik yapabileceğinden fazlasını vermek, kibir ise ihtiyaç duyduğundan azını almaktır. Zamanından ver, bilginden ver. Dikkatinden, sevginden, neşenden ver. Vermenin güzellik ve gücünü yaşa. ❖

Sıtma Yayımayan Sinekler, Faresiz Bir Dünya

Gen Sürümünün Vaatleri

NİHAL BALCI

Bir biyolog olan Kevin Esvelt monoton kariyerini değiştirmeye karar verdiği bir dönem aklına ilginç bir fikir gelir: Sinek popülasyonlarını bastırmak yerine neden hem genlerini değiştirip, hem de bu değişikliği her nesle aktarılacak şekilde programlamıyoruz? Her iki dakikada bir, bir çocuk sıtmadan ölüyor. Milyonlarca hayat kurtulabilir.

Kevin laboratuvarına geri döner ve araştırmaya başlar. Çok sevinir ve heyecanlanır.

Ertesi günü korku ve telaşla uyanır: "Eğer bir problemi çözmek için bir türde gen yazılımı yapabilirseniz, bir problem çıkartmak için de bunu yapabilirsiniz."

...
Fareler o kadar hızlı üreyebiliyorlar ki, bir çift farenin 18 ay içinde bir milyondan fazla torunu olabiliyor. Yeni Zelanda'ya has bir kuş

Altta gen surumu yapılarak DNA'ları ile oynanan laboratuvardaki meyve sinekleri.
Kaynak: Craig Cutler, NY Times. <https://www.nytimes.com/2020/01/08/magazine/gene-drive-mosquitoes.html>

olan Kiwinin ise aynı zaman içinde iki tane yavrusu ya oluyor ya da olmuyor. Burada bazı kuşların uçuş yeteneği bile yok. Fareler yumurta, civciv, kuş, böcek, kertenkele ve bitkileri yiyorlar. Doğada düzen böyle kurulmuş diye düşünebilirsiniz belki... Fakat Yeni Zelanda'da 13. yüzyıla kadar farenin, hatta yarasadan başka hiçbir memeli hayvanın olmadığını düşünürsek, onlara karşı savunma mekanizmaları olmayan pek çok hayvanın bugün neden türlerinin tükenmek üzere olduğunu anlamak zor değil. Yeni Zelanda'da diğer canlıların varlığını tehlikeye atan başka istilacı türler de var. Bir dönem avlanma için getirilip doğaya salınan tavşanların, daha sonra sayılarının fazla artmasından dolayı getirilen gelincik türleri, yine insan eliyle gelen kedi ve köpekler de Yeni Zelanda'nın yerel hayatını tehlikeye atmış, kuşların dörtte birinin türlerinin tükenmesine neden olmuş.

Ülkenin oldukça yüksek görünen hedefi ise 2050 yılına kadar fare ve gelincik gibi bütün istilacı türlerden kurtulmak. Hiçbir ülke henüz bunu başarabilmiş değil.

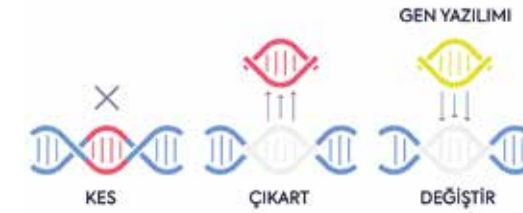
Doğu Avustralya'da hastanelerde insanların ısırarak okullarda koşturan, bir hapishane'nin taşınmasına neden olan farelerin, ürünlerine 1 milyar AU\$ zarar verebilecekleri tahmin ediliyor.

Şu ana kadar farelerden temizlenen en büyük ada olan Avustralya'nın Makarî adası 32 bin dönüm büyüklüğünde. Yeni Zelanda bunun 2000 katı kadar büyük olsa da bu işi başarmada çok kararlı görünüyorlar. Zehirler, tuzak ve kapanlar ise hem çok pahalı hem

çok zor olduğu için çok etkili olmayacakları düşünülüyor. Yeni bir teknoloji ise bu problemin çaresi gibi görünüyor. Gen sürümü olarak adlandırılan bu yöntem yapay bazı genler taşıyan hayvanların doğaya salınıp, üreme yolu ile genlerin tüm yeni nesillere aktarılması ile gerçekleştiriliyor.

BİR CANLININ GENLERİ NASIL DEĞİŞTİRİLİR?

Artık istenilen herhangi bir geni bir canlıya kazandırmak zor değil. Bulanlarına 2020'de Nobel ödülü kazandıran CRISPR teknolojisi ile istenilen gen, cas9 proteini ve bir rehber RNA ile hücreye veriliyor. Parlak yol işaretlerinin olmadığı, ve iş görenlerin nanometrelerle ölçüldüğü karanlık hücre ortamında bütün DNA zinciri taranlık 20 harflik, rehber RNA dizisine uyumlu olan parça bulunuyor. 6 milyar harften oluşan, 2 metre uzunluğunda, ve hücrenin içerisine sıkıştırılmış olan bu kadar küçük ve bir o kadar da detaylı olan DNA molekülünde sadece bu istenilen kısmın kör ve sağır bir protein tarafından bulunabilmesi bize, Rabbimizin ince işlerinden ve ilminden haber veriyor.

Kaynak: <http://www.crisprtx.com/gene-editing/crispr-cas9>

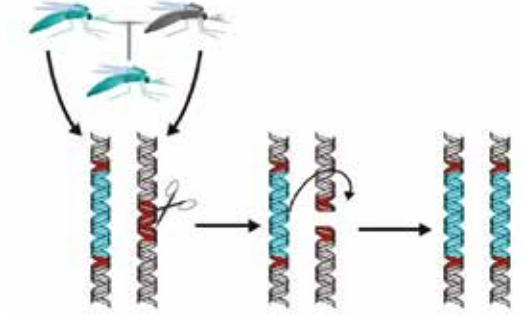
Cas9 proteini DNA'nın hedeflenen kısmını moleküler bir makas gibi kesiyor ve yerine istenilen CRISPR genleri konuluyor.

Peki ya CRISPR sadece istenen geni değil de kes-yapıştır yapabilecek ekstra bir mekanizma ile hücreye verilirse, yani kendi kendini her yeni nesilde kes-yapıştır yaparsa ne olur?

Zincirleme, nesiller boyu sürekli olarak devam eden hem oldukça etkili, bununla beraber endişe uyandırıcı bir gen yazılım mekanizması, yani gen sürümü yapılmış olur.¹

KALITIM PRENSİPLERİ GEN SÜRÜMLERİ İLE DEĞİŞİYOR

Altındaki resimde görüldüğü gibi, genetik kurallarına göre bir yavru, genlerinin yarısını anneden yarısını da babadan alır. Fakat anneye gen sürümü yapılmış ise anneden gelen gen sürümü öğeleri, babanın DNA'sında bu gene karşılık gelen genleri kesip kendisini kopyalıyor. Böylece bu genin yeni nesle geçişi garantilenmiş oluyor.

Kaynak: <https://wyss.harvard.edu/faqs-gene-drives/>

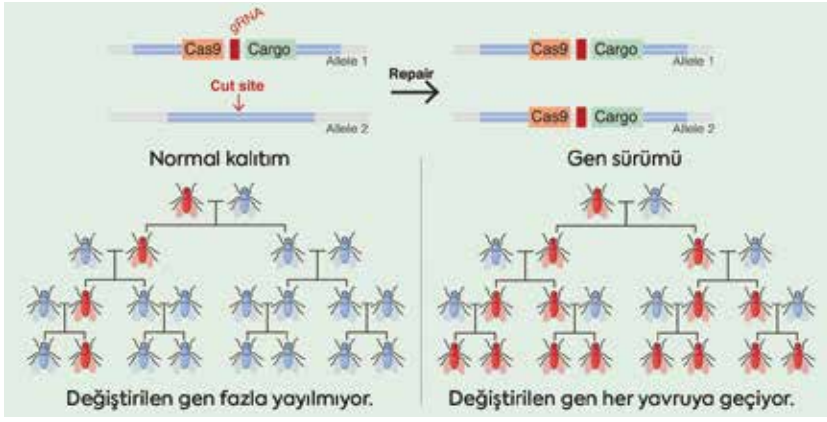
Gen sürümü yapılmadan herhangi bir canlının genleri CRISPR ile değiştirilip doğaya salındığında aşağıda sol taraftaki resimde olduğu gibi nesli çoğalır. Fakat büyük oranda yayılamaz. Pek çok durumda ise genleri değiştirilen canlılar ortama uyum sağlamadığından fazla yaşayamaz.

Gen sürümü yapılan canlılarda ise, istenen gen tek bir tarafta olsa bile mutlaka yavruya geçer ve aynı sol tarafta olduğu gibi yeni nesillerin genleri tamamen ilk değiştirilenin doğrultusunda, tek orijinal birey kalmayacak şekilde değişir. (Sıradaki resim, s. 14)

Kırmızı ile gösterilen organizmanın anti-sıtma genini almış sinekler olduğunu düşünürsek, gen sürümü belli bir zaman geçtikten sonra ortamdaki bütün sinekler sıtmaya karşı dayanıklı olan organizmalar olarak dünyaya gelmesi bekleniyor.

LABORATUVAR DIŞINDA, GEN SÜRÜMÜ İLE NELER YAPILABİLİR

Belli bir yerde istilacı, diğer türlerin varlığını tehdit eden bir tür varsa sadece erkek yavru üremesini sağlayan bir gen sürümü yapıp, birkaç nesil sonra ortamda hiç dişi kalmadığı için, önü tamamen kesilebilir. Bu sayede türleri tükenmekte olan pek çok nadir hayvan kurtarılabilir.

Bu tam da Yeni Zelanda gibi bir ülkenin aradığı bir buluş. Kemirgenleri kısırlaştıran veya onları tek cins olmaya yönelten bir gen doğaya salınsa, zehir veya kapanlar olmadan yok edilebilir.

BU KADAR KOLAY OLABİLİR Mİ?

Harvard'daki meslektaşları ile yaptığı matematiksel simülasyonlar² ile Esvelt, gen sürümlerinin beklenildiğinden çok daha fazla hızla yayılabileceğini gösterdi. Birkaç taşıyıcı ile doğaya salınan, en zayıf haldeki gen sürümleri bile yabancı bir hayvan türüne, orijinal tek bir fert bile kalmadan, tamamen yayılıyor. Esvelt'e göre o kadar güçlüler ki, küçük ölçekte bile denemeleri uygun değil. Örneğin kuşları koruma amaçlı, uzak bir adadaki fareleri elimine etmek için bir gen sürümü yapılırsa, farelerden birkaç güçlü yüzücü, bunu önce ana karaya buradan da tüm dünyaya yayar. Yani doğada gen sürümü duvarlar, sınırlar içinde tutulamaz.³

Gen sürümleri o kadar etkili ki kaza ile serbest kalan laboratuvar hayvanları, tek bir hata, tek bir birey, tek başına, bir türü çok kısa bir sürede tamamen değiştirebilir. Dünyamız öyle küçüldü ki, gen sürümü yapılan hayvanların belli bir alanda kalmaları da çok zor. Bir zamanlar Amerika ve Yeni Zelanda'ya gemilerle farelerin gittiği gibi herhangi bir yerde yapılan gen sürümünün başka bir yere gitme ihtimali çok yüksek. Örneğin bir göldeki tüm balıkları tehlikeye atan bir sazan cinsi bütün fertler erkek olacak şekilde gen sürü-

mü yapılır, sonra da bu balıklar bir şekilde başka bir göle geçerse, o gölde de sazan kalmaz. Sinekler, kuşlar gibi canlılar ise sürekli sınırları geçebilirler. Daha kötüsü bazen benzer türler arası gen geçişleri de olabilir. Yani hedeflenmeyen bir

canlıda da gen değişimi olabilir.

Esvelt sıtma ve bazı kontrolü zor parazitler gibi belli istisnalar dışında bu teknolojinin, insanların hayalindeki pek çok kullanım alanı için henüz uygun olmadığını belirtiyor.

YUMUŞAK GEÇİŞLER

Bazı çevreciler ise, bir türü tamamen yok etme görüşünün aşırı olduğunu; bunun yerine daha farklı sürümler yapılabileceğini söylüyor. Örneğin, farelere fıstığa karşı alerjileri olmasını sağlayacak bir gen verilse, ve yok edilmeleri istenen yerde fıstıkla beslense bir çare olabilir. Esvelt bu şekilde herkesin kafasına göre, başkalarına sormadan GDO'lar yapmalarını da uygun görmüyor.

ABD Savunma Bakanlığı 2017 yılında gen sürümleri ve kontrolü için 65 milyon dolar harcayacaklarını duyurdu. Konu ile ilgili pek çok araştırma yapılıyor. Örneğin, tedavisi oldukça zor rahatsızlıklara sebep olan ve ilaçlara dirençli bir mantar olan Candida, gen sürümleri ile sadece iki geni susturularak etkisiz hale getiriliyor.⁴

Keneler hastalık ile doğmuyor. Hastalık onlara bir çeşit fareyi ısırıklarında geçiyor. Keneleri bu tür farelerden uzak durmalarını sağlayacak şekilde programlayabilirsek keneler yüzünden meydana gelen hastalıklar ortadan kaldırılabilir.

Sıtma bulaştıran Anofel sineklerinin sadece yüzde birine anti-sıtma geni verilebilirse, bir sene içinde bütün popülasyona yayılacağı tahmin ediliyor. Yani bir yıl içerisinde sıtma-

dan veya sarı hummadan ölenlerin sayısı nerdeyse sıfıra indirilebilir.

FAKAT HEPSİ BU DEĞİL, OLABİLECEK BAŞKA KÖTÜ ŞEYLER DE VAR

Gen mühendisliği ile bir canlının genlerini istediğimiz şekilde değiştirebilme dünyada pek çok laboratuvarında yapılabilecek bir işlem. Bir üniversite öğrencisi hatta yetenekli ve belirli aletleri olan bir lise öğrencisi bile bunu yapabilir. Örneğin akıllı ve meraklı biri, deneme yanılma ile neon sarısı gözleri, mavi uzun tüyleri olan şirin Fenerbahçeli kediler üretmeye çalışsa, belki Galatasaraylılar dışında kimse bir şey demez... Peki ya bu kedilerin sivri ve zehirli dişleri de olsun derse ne yapacağız? Teoride yeni bir yazılım yapıp, etkisi olumlu olmayan gen sürümlerini tersine çevirmek de mümkün. Fakat daha çok araştırma gerekiyor. Düzeltmek kesin mümkün olsa bile, düzelene kadar ne tür zararlar ortaya çıkabileceğini kestirmek zor.

Neyse ki gen sürümlerinin de belli sınırları var. Örneğin sadece eşeyli üreyen canlılarda işe yarıyor. Yani bakteri ve virüslerde kullanılmıyor. Eğer üremesi sinek, fare ve balıklar gibi hızlı ise, o türü değiştirme veya tamamen elimine etme kolaylaşıyor. Fakat insanlar veya filler söz konusu olursa herhangi bir özelliğin geniş alanda topluma yayılması yüzyıllar sürer.

BU BİLDİKLERİMİZ BİZİ NEREYE GÖTÜRÜR?

Şu anda bir türü tamamen değiştirebilecek teknoloji elimizde. Peki değiştirmeli miyiz? Değiştireceksek ne tür kurallar koymalıyız, nasıl önlemler almalıyız. Bu soruların cevapları ile ilgili global düzeyde yapılacak toplantılar ile tartışılıp, beraber kararlar alınması gerekiyor. Mesela, Kenya gen sürümü için pozitif karar verse, Tanzania istemese, ve özellikle de gen sürümü uçan bir hayvan ile doğaya salınsa bu sorun nasıl çözülebilir? Bu soruların cevapları şu anda bilinmiyor.

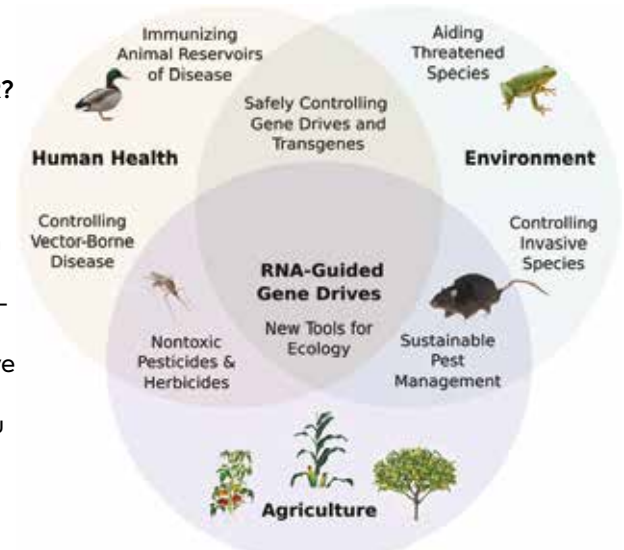
Allah kâinatı yaratırken, her şeyin her şey ile ilişkisini bilerek, sonsuz bir ilim ile yapıyor. Cüzi iradesini kullanarak bazı işlere sebep olan insan ise, bir şeyi yaparken fayda ve

zararını tartarsa da çok kısa ve dar bir alanı görebiliyor, geniş etkilerini ve uzun vadedeki sonuçlarını kestiremiyor. Ve bunun gibi meselelerde ileri doğru giderken global düzeyde konuşup, tartışmak, son derece dürüst olmak ve sonuçlarına katlanmak gerekiyor. Hem gen sürümü yapmanın hem de yapmamanın... Pek çok kişi hiçbir şeye dokunmadan tabiatı olduğu gibi koruma taraftarı olacaktır. Fakat bu yaklaşım her zaman doğru olmayabilir.

Evet gen sürümünün çok riskleri var. Gelecekteki sonuçlarını bilemiyoruz. Fakat sıtma şu anda var ve günde 1000 kişinin ölümüne sebep oluyor. Bununla savaşmak için kullanılan zehirli ilaçlar ise başka hayvanlara da zarar veriyor. Bir canlının genlerinin bir şekilde değiştirilmesi ise insanları huzursuz ediyor. Gen sürümü bu huzursuzluğu ülke ve kıta sınırlarını da aşarak global bir belirsizliğe ve huzursuzluğa çeviriyor.

“SAKIN YAPMAYIN”

Teknolojiyi ilk bulanlardan ve ilk zamanlarında en büyük savunucularından olan biyolog Kevin Esvelt, gen sürümlerinin nelere yarayabileceği ile ilgili o sıralarda yaptığı bir şema için şu anda hala rahatsızlık duyduğunu söylüyor.

Kaynak <https://elifesciences.org/articles/03401/figures>

Gen sürümlerinin kullanım alanlarını gösteren bu şema, fare gibi istilacı türler ile baş edilebileceğini gösteriyor.

“Lütfen yapmayın,” diyor Esvelt. “Böyle bir tavsiye vermem son derece yanlış. Bir umuda ihtiyacı olan çevrecileri de yanlış yönlendirdim. Utanç duyduğum bir hata idi.” Bir çok konuşmasında olabilecek çok negatif sonuçlarından açıkça bahsediyor ve gen sürümü yapılacak yerlerde halkın bilgilendirilmesi ve karar verilirken etkin olmalarının önemine değiniyor.

Esvelt, Harvard ve MIT gibi yerlerde çalışan çok zeki biri. Ve kendi gibi çok zeki insanlarla çalışıyor. Buluş ise kendi buluşu ve çok da mantıklı ve faydalı gibi görünüyor. Buna rağmen bazı matematik işlemlerden sonra, gelecekle ilgili endişelerinden dolayı gen sürümü ile ilgili verdiği “fetvayı” geri çekip, “Sakın yapmayın,” diyor. Esvelt’in mütevazı ve temkinli yaklaşımı iki tür insanı anlamayı zorlaştırıyor:

-Gelecekteki zincirleme etkilerini göze almadan gayet rahat bir şekilde bitki ve hayvanlar üzerinde GDO’lu organizmalar üreten bilim adamlarını

ve

- Daha önümüzdeki 10 yılda olabilecek tahmin edemediği halde; ahiretle alakalı, insanların ebedi hayatını ilgilendiren, başörtüsü, namaz veya daha başka maneviyatla ilgili meselelerde, özellikle de vazifesi değilse ve derin bilgisi de yoksa, rahatça kendi mantığına göre fetva verip kesin konuşabilenleri.

GEN SÜRÜMÜ HAZIR MI?

Şu an hazır değil. Eğer bugün bütün izinler kısksa 2-3 yıl içinde istenilen farklı genetik yapıları canlılar üretilir, iki yıl kadar bunların test edilmesi, birkaç yıl da küçük alanda denenmeleri sürer. Bu teknik süreçteki zorluklar ise politik olanların yanında sönük kalabilir. Fareler birçok yerde rahatsızlık verici olsa da bazı kültürlerde kutsal. Pek çok yerde ise, eğer yok edilirlerse, her şeyin her şeyle bağlı olduğu ekosistemler çökebilir. Üzerlerine bir gen sürümü ancak global bir kararla yapılabilir ki, bu da mümkün görünmüyor.

GEN SÜRÜMLERİ SINIRLANDIRILABİLİR Mİ?

İçinde büyük bir güç ve değişimi barındıran gen sürümlerini dizginleyip belli bir alanda sınırlamak için farklı teknikler üzerinde çalışılıyor. Sıradan bir gen sürümünde hem istenilen gen, hem de kendini nesiller boyu baskın bir şekilde devam ettirecek tüm öğeler mevcut. Örneğin üzerinde çalışılan bir metot,⁵ gen sürümünün bileşenlerini farklı genler üzerine yayıp sürümün bir noktada artık kendi kendini tüketmesini hedefliyor. Papatya zinciri olarak adlandırılan bu yeni yöntem ile A geni, B geninin sürümünü, B geni ise C geninin sürümünü sağlıyor. Bu genlerle doğaya salınan farelerden A genini taşıyanlar B ve C’nin ortaya çıkıp yayılmasını sağladuktan sonra kendileri kayboluyor. A ortadan kalkınca B, ve bir süre sonrada C yok oluyor. Yani sürüm işlevini gördükten sonra kendi kendini tüketip ortadan kayboluyor. Eğer işe yaradıkları kesin kanıtlanabilirse tüm dünyayı etkileme sorumluluğu olmadan ülkeler tarafından kullanılabilir.

...

Siz Yeni Zelanda’da olsaydınız ne yönde oyunuzu kullanırdınız? Farelerin elinde kuşların mı, insanların elinde farelerin mi ölmesine taraftar olurduunuz? Bilim ve teknoloji yine zor sorularla karşımıza çıkıyor. Görkemli bir ağaç gibi büyüyor, yükseliyor. Tırmanmaktan başka yol yok. Belki de dalların biraz daha büyüüp kuvvetlenmesini bekleyip temkinle adım atmamız, daha sağlam sonuçlar üzerine kararlarımızı bina etmemiz gerekiyor. Tırmanırken çok dikkat etmek gerek. Cılız bir dala denk gelip düşmemek için... ❖

Kaynaklar:

1. Emerging Technology: Concerning RNA-guided gene drives for the alteration of wild populations. Esvelt et al. **2.** Current CRISPR gene drive systems are likely to be highly invasive in wild populations. Noble et al. **3.** Conservation demands safe gene drive. Kevin Esvelt, Neil Gemmell **4.** A CRISPR-Cas9-based gene drive platform for genetic interaction analysis in *Candida albicans*. Sapiro et al. **5.** Daisy-chain gene drives for the alteration of local populations, Noble et al.

Bir sonbahar sabahı, parkta, tahta bir masa üzerinde Yaradanın ilmi, izni ve iradesi ile takdir buyurduğu zamanda yeşertildiği daldan, yine Onun ilmi, izni, iradesi ile takdir buyurduğu—ne erken ne de geç—vakitte, bir karga dalaşının ortasında kalmadı ise, büyük ihtimal, baştan çıkarıcı bir rüzgârdan sebep kopuvmış, rengi solmuş, bedenini meydana getiren ve her biri bir muhteşem fabrika, bir tezgâh misali tıkr tıkr işleyen doku ve hücrelerine kadar dağılmış, parçalanmış, geriye köhne mezarlıklarda insan ölümlerini hatırlatan bir kuru iskelet ile kalakalmış bir yaprak gördüm.

“Şimdi ne yapmalıyım?” dedim. Bu eylül vediasına bakıp bakıp, firaklı elemlemlerle, yetimâne ağlamalı mıyım?

Yok efendim! Kat’a ve asla!

Çünkü bu hazanl vakitler, kalbime bir keder, bir hüzün vermedikleri gibi, bir tesellî ferahlığı, bir huzurlu rahatlık, bir lahutî neşe hissi yaşatır bana.

Sanki düşen her bir yaprak, Küllü men ‘aleyhâ fân (Yeryüzünde her ne varsa gelip geçicidir) söylerken, sıranın kendilerine geleceğinden emin, ağaç dallarında salkım saçak bekleyenler, korku ile değil helecanlı bir neşe ile, evvel giden ahbablarının arkasından, Ve

yebkâ vechu rabbike zülcelâli ve’l-ikrâm! (Ancak sonsuz büyüklük ve ikram sahibi olan Rabbinin Zatı bâki kalır. –Rahman Sûresi, 26) diyerek ona teselli edici bir veda ederler, hep bir ağızdan...

Ne bir hüzün, ne bir keder, ne de bir elem hissetmem. Ne kadar hüzün, ne kadar keder ve ne kadar firaklı elem varsa, hepsi geride kalmıştır artık.

Ellerim cebimde, dudaklarımda dünyanın bu fena ve fanî yüzüne karşı bir alaycı üfürük, yüzümde kalender bir tebessüm, “Aha geldim, aha da gidiyorum! Yemişim dünyanızı sanki kalmaya gelmişim!” diyerek, merdane geçirim sonbaharlardan! Küllü men ‘aleyhâ fân... ❖

Hayalin İçinden Öyküler

Karanlık Madde

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Odasına girdiğimde ayağa kalktı. Gözlerinde bir ışıltı, yüzünde bir tebessüm. Günümüz insanının arayıp da bulamadığı bu saygı ve sevgiden etkilenmemek mümkün değildi. Başındaki beyaz örtüyü daha da güzelleştiren bir çehresi vardı. Unutulmaya yüz tutmuş bir güzelliği bu. Her şeyin karaya vurduğu ve siyaha boyandığı bir dünyada ender bulunan beyaz bir inci gibiydi babaannem.

Hafızası yerinde olduğu zamanlar hatıralarını anlatması için ısrar ederdim. Beni kırmaz ve dinleyene başka bir dünyada yaşadığını hissettiren çok ilginç şeyler anlatırdı. Fakat anladım ki, şu an beni yine rahmetli dedem zannediyordu. Böyle anlarda, çoğu zaman dedem de kendisi de yirmilli yaşlarındaydılar. Elimde eski eşyaların arasında bulduğum, kağıdı yıpranmış bir fotoğraf vardı. Ona göstermek ve hatıralarını canlandırarak bir sohbe konu etmek için getirmiştım. Dijital olmadığı için artık garipsenen türde bir fotoğraftı bu ve dedemin son günlerinde çekilmişti. Fotoğrafta babaannem de vardı.

Onu elimde gördüğünde, hastalığının da etkisi ile bir faturaya benzetmiş olmalı ki, heyecanla sordu:

“Elektrik faturası bu ay kaç lira gelmiş Süleyman bey?”

Ben de rolümü artık ezberlemiştim: “Neden sordunuz Münire hanım?”

Elektrik faturası ve Süleyman bey, babaannemin seksenler diye anılan yıllara bir zaman yolculuğu yaptığını gösteriyordu. Evliliklerinin yoklukla geçen ilk yıllarıydı o yıllar. Süleyman bey ise, tıpatıp benzediğim fakat ben çocukken ortaya çıkan ölümcül bir virüs salgınında kaybettiğimiz dedemdi.

...

Günümüzde enerji ihtiyacının tamamı yapay zeka tarafından geliştirilen yapay güneşlerden karşılandığı için maliyet olmaktan çıkmış ve elektrik faturası tarihe karışmıştı. 2023'te bilim adamları dünyanın eğiminde bir farklılık oluştuğunu tespit etmişlerdi. Farklılık güneş ışınlarının geliş açısını değiştirmiş ve bu nedenle oluşan kuraklık birkaç yıl hayatı çok zorlaştırmıştı. Dünyanın eğiminde meydana gelen

değişime ve iklim sorunlarına, evrenin oluşumunu araştırmak için yapılan büyük patlama denemelerinin neden olduğu uzun yıllar sonra ortaya çıkmıştı. Atmosferde güneşin ışınlarını engelleyen bir kalkan oluşturulması ve yapay güneşlerin devreye sokulması ile enerji ve kuraklık sorunu kısmen çözülmüştü.

Önce benim doğduğum yıl olan 2020'de çıkıp adeta prova yapan ve 2023'te on milyon kişinin ölümü ile sonuçlanan salgın ise, 2027 yılında tekrar ve çok daha ölümcül bir şekilde başladı. Bu salgınların çıkış nedenleri ile ilgili çeşitli savlar ileri sürülmesine rağmen soru işaretleri bir türlü ortadan kaldırılamadı. Büyük patlama deneylerinin, higgs parçacığı ve karanlık madde araştırmalarının bu konuda da payı olduğuna dair iddialar hep gündemde kaldı. Salgın, 2042 yılını yarladığımız şu günlerde eskiye nazaran azalmış olsa da, farklı varyasyonlarla devam ediyor. Dünya nüfusunun dörtte biri hayatını kaybetmiş durumda. Her varyant için yenilenen ve herkesin vurulması zorunlu tutulan aşılarda, tamamen çözüm olamamakla birlikte, doğumların da, ölümlerin de azalmasını sağladı. Fakat bu sefer de, hastalığı atlatanların uzun dönemde Alzheimer hastalığına yakalandığı ortaya çıktı. Babaannem de salgına dedemle birlikte yakalanmış ve atlatmıştı. Birkaç yıl geçmeden o da Alzheimer hastalığına yakalandı. Nerede ise on yıldır bu halde. Hastalık çoğu kişide ileri derecede

seyrediyor. Babaannemde daha düşük seviyede kalmasını, babam hep onun hafızlığına yormuştur.

...

Babaannem, benim yani dedemin, “Neden sordunuz Münire hanım?” sorusunu, heyecanı artan bir ses tonu ve artık kullanmadığımız kelimeleri de barındıran cümlelerle cevapladı:

“Neden olacak Süleyman bey, hatırlayın geçen ayki fatura biraz yüksek gelmiş ve bizi epey müteessir etmişti. İşin maddi boyutundan çok, israf ediyor olmanın üzüntüsünü yaşamıştık. Hal böyle olunca ben de elektrik tüketimi fazla olan ev aletlerini araştırdım. Benim için biraz meşakkatli olsa da kararında sebat ettim, onları kullanmadım. Ampulleri bile tasarruflu olanları ile değiştirdim. Bu yüzden inşallah faturanın bu ay düşük gelmiş olmasını ümit ediyorum.”

Babaannem bunları söylerken onların bizim nesilden şanslı olduklarını düşündüm. En azından çocukluklarını ve gençlik zamanlarını, yeşili ve suyu olan ve güzellik ve iyilik ihtiva eden kelimelerin olduğu bir dünyada yaşamışlardı. Oysa ben, doğduğum yıl başlayan salgın bir hastalıkla ve kısmen de olsa devam eden bir kuraklıkla büyüyen, belki de bu yüzden artık büyümek istemeyen bir çocuktum. Üstelik, maddeyi ararken manayı unutan bir dünyaydı bu. Ve ben bu dünyaya bir türlü alışamıyordum. ❖

Geleceğimiz İçin Toplumsal Belleğimiz Önemli

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

Toplumlar ile bireyler arasındaki bazı ortak özellikler, birbirleriyle çok benzerlik gösterir. Kişiyi kişi yapan özgeçmiş, kişilik, ülkü ve idealler toplumda da vardır. Toplumsal bellek, tıpkı insanlardaki bireysel arşivler gibi çok önemlidir. Toplumsal bellek sayesinde o toplum nereden geldiğini bilir, gelecekteki hedeflerini de buna göre belirler.

Toplumlar bazı yönleriyle insana çok benzer. Bir toplum için üç önemli kavram vardır, tıpkı insanda olduğu gibi...

Birincisi; özgeçmiştir. Hayatını nasıl geçirmiş, neler yaşamış? Eğitim hayatı nasıl? Tecrübe ve birikimleri neler? Kişiliğinin oluşmasına katkı sağlayan olaylar nelerdir?

İkincisi; o kişinin bugünkü var olan kişiliği.

Üçüncüsü; ülküleri ve idealleridir. Bu üçü birleşince kişilik profili çıkarılır.

BİZİ BİZ YAPAN ÖZGEÇMİŞİMİZDİR

Toplumun profilini çıkarmak için de toplumsal özgeçmiş önemlidir. Toplumsal bellek vardır.

Mesela insanın nasıl zihinsel arşivleri varsa bilgilerimizi, çocukken yaşadığımız hayat olayları, hikâyeler, anılar, anlatılar, onlarla ilgili travmalar, olumlu olumsuz yaşantılar... Çocukluk döneminden itibaren bunların hepsini aldığımız zaman biz oluyoruz. Bunların tümü bizi biz yapıyor.

Toplumsal bilinç de aynı şekilde oluşuyor. Olumlu olumsuz yönleriyle, hayat olaylarıyla, ortak yaşantılar ve ortak sevinçlerden meydana geliyor.

Örneğin toplum olarak Marmara depremini unutamayız. Ortak bir yaşantıdır. Aynı şekilde bazı başarılar da unutulamaz. Yakın zamanda yaşadığımız Azerbaycan'daki, Libya'daki başarılarımızın da toplumsal belleğimizde ayrı bir önemi vardır. 15 Temmuz da toplumsal olarak unutamadığımız önemli olaylardan biridir.

Toplumsal bellek böyle birikimlerle oluyor. Bunlar toplumu toplum yapan unsurlardır.

Nasıl bireyi birey yapan unsurlar içerisinde o kişinin kültürel geçmişi ve belleği varsa toplum için de aynısı söz konusudur.

SOYUT İDEALİ OLAN BİREYLER YETİŞMELİDİR

Bugünkü bireyin kişiliğinin oluşumunda sorun çözme stili, iletişim stili, stres yönetme biçimi etkilidir. Bir de gelecekle ilgili ego idealleri ve hedefleri vardır. Bunların toplamı o kişinin kişilik profilidir. İdealsiz bir kişiye ona göre karar verir. Bu kişinin ideali yoksa bir nevi miras yedidir ve gününü gün etmek istiyordur. Ya da somut idealleri olabilir.

Somut ideal nedir? “Evim olsun, arabam olsun yeter. Kafama göre yaşayayım.” diye düşünür. Bir de soyut ideali olanlar vardır; ülkesi ve vatani için bir şeyler yapmak isteyen, insanlık için bir şeyler yapmak isteyen, yaratıcı için bir şeyler yapmak isteyenler vardır. Bunların idealleri soyuttur.

Toplum ve eğitim sistemi, soyut idealleri olan bireyler yetiştirmelidir.

ATALARIMIZ YÜKSEK İDEALLER BELİRLER

Atalarımız hedef olarak yüksek idealler koymuşlar. İlahi rızayı hedef olarak belirlemişler. Allah'ın rızasını gözetiyorlar. Allah'ın rızası olduğu zaman yanlıştan dönmek, hata yapmamak mümkün oluyor. O nedenle ahlaki etik idealler olması lazım. Vicdani ölçen hesap verilebilen idealler olması lazım. Böyle idealler olduğu zaman savaştan ve mücadeleden korkulmaz.

Zihinsel arşiv bireyde ne kadar önemli ise toplumsal arşiv de toplum için önemlidir. Çünkü bu toplumsal bellektir. Tarihi eserler, kültürel birikimler toplumsal belleğin parçalarıdır. Bosna Savaşı'nda ilk yıkılan yerler, en çok bombalanan yerler camiler olmuştur çünkü onlar kültürel belleğin mühürleridir. Onlar dağıtıp yok edildiği zaman iz kalmayacaktır. O nedenle kültürel kimliğimizi korumamız lazım.

MEDYA KÜLTÜR AKTARICISIDIR...

Toplumsal belleğin oluşmasında ve korunmasında medyanın önemli bir rolü bulunmaktadır. Medya kültür aktarıcısıdır. Şu anda Amerika medyayı kültür aktarıcısı olarak da kullanıyor. Kendi kültürünü yani Hollywood kültürünü dünya kültürü yapmak istiyor. Bunun için sinemayı kullanıyor.

“MUHTEŞEM YÜZYIL” DÜNYAYI FETHETTİ

Biz de sahip olduğumuz kültürel değerleri televizyon dizileri ve sinema filmleriyle dünyaya aktarabiliriz. Bunun örneklerini Türk dizileriyle görüyoruz. Örneğin ‘Muhteşem Yüzyıl’ dizisi, Güney Amerika'yı bile etkiledi. “Muhteşem Yüzyıl” magazinleştirilmiş bir Osmanlı anlatımıdır. Ona rağmen çok ilgi çekti, bütün dünyada büyük ilgi gördü. Bu akımı bu dizi başlattı. **Medeniyetimizdeki diğer değerleri de sinema ve dizilerle anlatmalıyız. Mevlana da olmalı, Yunus da olmalı, Ahi Evran ve Hacı Bektaş da olmalı.**

Toplumun geleceği için toplumsal belleğe önem vermeliyiz, toplumsal belleğimizi güçlü tutmak için de ne gerekiyorsa yapmalıyız. ❖

İyilik Yap Denize At, Balık Bilmezse Hâlık Bilir

HAZIRLAYAN: AYŞE ZEHRA

İYİLİK SEVER BİRİSİ, dağıtmak için bir sepet ekmek almış. Fakat bir ihtiyaç sahibi bulamamış ve deniz kenarına inmiş, ekmekleri doğrayıp doğrayıp balıklara atmaya başlamış...

Onu gören birisi:

“Ne yapıyorsun sen?” diye sormuş.

O da:

“Balıklara ekmek atıyorum; bu derya kuzularının belki karnı açtır” demiş.

Adam şaşırılmış: “Balık iyilik bilir mi?” diye sormuş.

Adam bir yandan ekmekleri lokma lokma denize atarken, “Sen iyilik yap, denize at, balık bilmezse Hâlık (Yaratan) bilir” diye cevap vermiş.

...

Bu atasözü, “Kimsenin yaptığı iyilik boşa gitmez. Faydasını görenler kıymetini bilmezlerse bile, Allah mükâfatını verir. İyiliğinin karşılığını, dünyada da verir, ahirette de” anlamında kullanılır. ❖

Atasözü Öyküsü

Bir Hatıra SU

ABDÜLKADİR ŞEN

Geçtiğimiz Kurban Bayramı'nın üçüncü günü seksen yedi yaşındaki kayınvalidem ahirete irtihal etti.

Bu mübarek yaşlı kadın tesbihini elinden düşürmezdi, hep dua halindeydi. Kendisini daha pek çok güzel hasreti ile hatırlayacağız.

Onun vefat ettiği gün hava çok sıcaktı. Sabah namazından hemen önce ruhunu teslim etmişti. Namazın ardından vefatı duyurulmuştu.

İnsanlar yavaş yavaş cenaze evine toplanmaya başlamışlardı ki, bir küçük minibüs evin önüne yanaştı ve on koli bardak su bıraktı. Aradan kısa bir süre geçmişti, beş koli su daha geldi ve arabadan indirildi. Bir süre sonra on koli daha su gelince şaşırıldım. Yanımdakilere “Burada böyle bir adet mi var?” diye sormadan edemedim. Yanımdaki arkadaş da “Ben hiç böyle bir şey görmedim” dedi. İşin tuhaf yönü ise suları kimden ya da kimlerden geldiği de belli değildi.

Hava çok sıcak olduğundan sular hemen bitiyordu. Vakit öğlen olduğunda evin önündeki kalabalığın arasına yine bir minibüs yanaştı. Baktım kolilerle su iniyor. Kayınbiraderim su indiren arkadaşına yaklaşıp, “Kardeş, bu suları kim gönderdi?” diye sorunca adam “Biz gönderdik.” dedi ve devam etti, “Merhum annemizin cenazesinde sular kesikti. Hiçbirimizin aklına da o telaşede su almak gelmemişti. Hava yine böyle sıcaktı. Bir kamyonet yanaştı kolilerce su indirildi. Biz o an kimin gönderdiğini

soramadık. Daha sonra araştırınca öğrendik ki, bugün vefat eden teyzemizin ikramıymış. Sabah uyandıgımda cami anonsundan vefat ettiğini duydum. Aklıma o iyiliği geldi. Onun da cenazesinde insanlar su aramamalı dedim. Böyle az az gönderdim ki, sular soğuk olarak dağıtılsın” dedi.

...

Kayınvalidemin bir güzel hasletini daha görmüştüm. Meğer bir cenaze duydu mu hemen cüzdanından bir miktar para çıkarır ve çocuklarına “Cenaze evine hemen su alın, oraya gelenlere su dağıtın, şimdi kimsenin aklına gelmez su dağıtmak, gelenler de isteyemez; sevaptır” dermiş.

Güzel insanlar ne güzel âdetler bırakıyorlar geriye.

Tüm geçmişlerimizi rahmet dualarımızla yâd ediyoruz. ❖

Ben Abdullah'ın Kulağıym

DR. SELÇUK ESKİÇUBUK

İşitme duyusu; insana verilmiş 5 duyu içinde çok önemli bir duyudur. İnsanı sosyal, toplumsal ve fiziksel olarak günlük hayatın en önemli etkinliklerine katar. Kulak; konuşmada, öğrenmede, düşünmede, sosyal olabilmekte, kişisel güvenliğin sağlanmasında çok önem taşır. Kulağın anahtarı sestir, ses olmazsa kulağın, kulak olmazsa seslerin bir anlamı yoktur. Her insanın sesi, parmak izi gibi o insana özeldir. Her kulak duyduğu sesi bir daha duyduğunda sesin sahibini hemen tanır. Görme engellilerde bu yetenek daha da kuvvetlidir.

Ben Abdullah'ın kulağıym, 20 ile 20.000 Hertz frekans aralığındaki sesleri duyabilirim. Bana, 500 bin sesi ayırt edebilme yeteneğinin verildiğini biliyor muydunuz? İnsan sesi, kuşların sesi, hayvanların sesi, ağlama sesi, toprağa atılan tohumun çatlama sesi, yağmurun sesi, şimşeğin sesi gibi binlerce ses vardır tabiatla. İnsanın yeteneklerinin gelişmesinde işittiği şeyler önemli bir yer tutar. İnsan gözü, yalnızca ön tarafı görebilirken kulak; 6 farklı yönden gelen sesleri duyabilir. Abdullah, bütün sesleri benim sayemde duyar, fark eder ve kısa süreli hafızasında saklar.

İnsandan başka hayvanlar da kendi aralarında konuşurlar. Her hayvanın çıkardığı sesin frekansı farklıdır. Örneğin balinalar genelde 15-25 Hertz frekansta sesler çıkararak konuşurlar ancak okyanusta bir bali-

na bulunmuş, onun 52 Hertz frekansta ses çıkardığı tespit edilmiş, bu yüzden de diğer balinalar onu anlayamadığından yalnız yaşam sürmekteymiş. İnsanlar gibi hayvanlar da sosyal varlıklardır ama birbirlerinin çıkardıkları sesleri duymaları şartıyla.

BENİM ŞEKİSEL YAPIMI NE KADAR BİLİYORSUNUZ?

Ben; dış, orta ve iç kulaktan yapılmış gizemli bir organım. **Dış kulak** adı verilen parçam **kulak kepçesi** ile dış kulak yolundan yapılmıştır. Kulak kepçesi anten vazifesi görür, sesleri toplar ve kulak zarına iletir. Orta kulak isimli kısmım; birbirleriyle eklemli ve oldukça küçük **çekiç**, **örs** ve **üzengiye benzeyen** kemikçiklerden oluşmaktadır. **Çekiç kemiği**; zara yapışıktır. **Örs**, ortada ve **üzengi** ise iç duvara yapışıktır. Orta kulaktaki kemikçikler zara gelen titreşimleri 12 kat kadar artırır.

İç kulak denilen parçam en gizemli parçamdır, salyangoza benzer, işitme ve hassas denge organlarından yapılmıştır. İçinde sıvı ve tüycükler vardır. İç kulak; ses dalgalarını bir piyanonun tuşları gibi frekanslarda beyin yorumlayabileceği elektriksel işarete dönüştürme görevini üzerine almıştır.

Bu görevleri bize Kim verdi? Tabiat, sebepler, evrim veya doğal seçim gibi bazılarının isimlendirdiğiniz şeyler, bunları

kendi kendine yapmış olabilirler mi? Onların bunları düşünecek aklı, iradesi, tasarlayacak ve yapacak ilmi var mıdır?

Abdullah'ın dış, orta ve iç kulağı anne karnında 3 ayrı tabakadan, farklı günlerde yapılır. İç kulak gelişmeye 20. günde başlar, 4. ay sonunda gelişmesini tamamlar. Orta kulak ise 30. günde başladığı gelişmesini 30. haftada tamamlar. Ana rahminde gelişmeye başlayan ve çalışan ilk organ olan kulak, ölüm esnasında ise en son ölen organdır. **Bizim farklı tabakalardan ve farklı zamanlarda gelişmemize Kim karar verdi?**

KULAK YALNIZCA SESLERİ DUYMAYI SAĞLAMAZ...

Kulak aynı zamanda dengeyi sağlayan sinir bölümüyle de vücudun dengesini sağlamada rol alır. Denge sisteminin en önemli organı iç kulaktır. Burada sıvı dolu kesenin içindeki ufacık tüylerin üstünde 'otolit' adında kristal, kalsiyum karbonat tanecikleri durur. Hareket ederken kristaller, yerçekimi kuvvetinin etkisiyle tüylere denge kuvveti uygular; bükülen tüyler, beyne hareketin yönü ve kuvveti hakkında bilgi verir. Kristaller ayrıca, sinir sistemine insanın konumunu da bildirir. **Abdullah'ın iç kulağı; işitme ile beraber vücudun dengesini sağlama görevini de yüklenmiştir. Bu iki görevi Abdullah'ın kulağına Kim verdi? Hiç düşündünüz mü?**

Siz iğne deliğinde **mikrosanat** eserleri yapan **Willard Wigan**'ı veya kurşun kalem ucunda yontulmuş minicik heykeller yapan **Dalton Ghetti**'yi duymuş, eserlerini hayranlıkla izlemiş olabilirsiniz. Şimdi ilk defa benden duyduysanız hemen izleyin, hayran kalacaksınız! **Ama sonra düşünün o eserler sanatçısı olmadan, tesadüfen, kendi kendine yapılabilir miydi?**

Peki Abdullah'ın kulağı bir **mikrosanat** eseri değil midir? O kadar hassas görevleri yapmak için tasarlanmış havayolu, zar, orta kulak kemikçikleri, iç kulak salyangozu ve içindeki tüycüklerle işitme ve denge sini-

ri ve beyindeki işitme merkezi arasındaki ilişkiler çok ince bir tasarım ve **mikrosanat** ürünü değil midir? Sizler resimlerde veya videolarda benim hassas yapımı gördünüz. İğne deliğindeki mikro heykelticiklerin sanatkarının eserlerini de gördünüz. Acaba **benim bir Sanatkârim yok mudur? Mantıksal akıl yürütme yetinizi kullanınca ne cevap alıyorsunuz?**

KULAK YOLUYLA İŞİTİLEN SESLER İNSANA GÖNÜL DÜNYASININ KAPILARINI DA AÇAR

Ney, keman ve kanun gibi aletlerin sesleri huzur verir. Duyulan, işitilen herbir ses içimizde bir şeyleri uyandırır. Yaratılışların ve mizaçların farklılığına göre etkileri de insanlar üzerinde farklı olabilir. Bu nedenle kimileri için haram olan sesler kimileri için helal olabilir. Mesela işitilen bir müzik veya bir çalgı aletinin sesi insanlarda şehvanî hisleri uyandırıyor o kişi için onu dinlemek haramdır. Aynı müzik ve ses, bir başka insanda ulvî hislerin uyanmasına sebep oluyor ise, o kişi için onu dinlemek helal olur. Güzel sesli bir hafızın Kur'an okuması onu dinleyen kişiyi, sözün anlamını bilmesede mest eder. İslam tarihinde okumuşsunuzdur: Bedevi bir Arap, Hicr suresi 94. ayeti "*Sana emrolunanı açıkça söyle*" okunurken secdeye varmış, sormuşlar sen Müslüman mı oldun? Hayır, demiş ben bu ayetteki sözün güzelliğine secde ettim.

Abdullah bazı günler ney, keman, kanun gibi enstrümanlardan gelen müziği, bazı günler de güzel sesli hafızların dilinden Kur'an ve ilahileri dinler. Bir görseniz onu nasıl mest olur. O, kulağını iradesiyle böyle kullanıyor. İnsanı dünyada bir yetim gibi yalnız, kimsesiz, terk edilmiş ve sahipsiz hissettiren müzikler de, cinsel arzuları kamçılayan müzikler de var. Onları dinlemek insanı sonunda mutsuz eder. Herkes keşke kulağını Abdullah gibi kullansa eminim mutlu olur.

Ben Abdullah'tan memnunum o da benden, sizlerin de böyle olmanızı dilerim!.. ❖

Proje Anadolu İmam Hatip Liseleri:

“Oku” Emri ile İlim Yolculuğu

AYTEN YADİGÂR

Modern zamanlar, hayatın bölünüp parçalanarak anlaşılmasına çalışıldığı, aslında birbiriyle bağlantılı ve hep birlikte bütünün düzenli işleyişine hizmet eden unsurların birbirinden koparıldığı, giderek kendi alanlarına çekildiği ve hayatın bütünlüğü algısının zayıflayıp kaybedildiği zamanlar. **Bütüncül bakış açısı ve dayanışmacı yaklaşımın terk edildiği, çatışmanın/rekabetin ön plana çıktığı ve hayatın birbiri üzerine hâkimiyet kurma çabasına dönüştüğü zamanlar başka bir deyişle.** Buna bir de insanın kendini gerçekleştirme ve özgür birey olma yolunda geleneksel bağlardan ve kurumlardan kurtulması gerektiğine dair düşüncenin hâkim olmasını ekleyin... Bu şartlar altında kurulan anlam dünyasının temel unsurları olan zıtlık, karşıtlık ve rekabet, bireysel ve toplumsal hayatı şekillendiren dinamikler aynı zamanda. Dışımızdaki dünya zihnimizdeki dünyaların yansıması bir anlamda.

Hayatı çatışmacı perspektiften okumalar din-bilim karşıtlığından etnik aidiyet, inanç, dünya görüşü veya hayat tarzı farklılıklarına kadar geniş bir yelpazede ayırmayı getirmekte. Bir arada yaşama kültürü, toplumsal dayanışma ruhu, huzur ve barış iklimi zayıf düşmekte... Nitekim bir toplumda kendi alanında derinlemesine bilgi sahibi olan, uzmanlaşmış, profesyonel bireyler, diğer alanlara

kendilerini kapadıkları takdirde toplumun farklı kesimlerini ilgilendiren meselelere dair çalışmalarda, ancak kısmi değerlendirmeler yapılabilecektir ve bir şeyler hep eksik kalacaktır. Nitekim iş bölümü ve uzmanlaşmanın, zamanla bakış açısının ve çalışma şeklinin rutinleşmesi ve yenilik üretme becerisinin körelmesi sonucunu getirdiği söylenmektedir.

Günümüzde yapılan hangi uzmanlık/hangi iş olursa olsun mutlaka diğer alanlarla doğrudan ve dolaylı olarak da ilgili olduğu daha iyi anlaşılmalıdır. Bu nedenle de farklı uzmanlık alanlarının bir meseleyi “birlikte” veya “bir arada” ele almasının daha verimli bir çalışma olacağına dair kanaatler artmaktadır. **İşte burada “multidisipliner” ve “interdisipliner” kavramları karşımıza çıkmaktadır.** Multidisipliner yaklaşımda farklı disiplinlerin bir aradallığı ile bir ortak çalışmanın yürütülmesi ve her disiplinin kendi alanından sorumlu olması söz konusudur. İnterdisipliner yaklaşımda ise, bir ortak çalışmada disiplinler arasında karşılıklı etkileşim olmakta ve aynı meselenin farklı açılardan ele alınması neticesinde daha yenilikçi ve inovatif sonuçlara varma imkânı doğmaktadır. Bir ARGE merkezinde mühendislerin yanı sıra sosyolog, psikolog, felsefeci veya matematikçilerin yer alması mesela. Yine pandemi sürecinde tıp uzmanlarının yanı sıra toplum bilimcilerin de süreci değerlendirme ve tavsi-

yelerde bulunmak üzere istihdam edilmesi bu minvalde anlaşılabilir.

Hayatın çatışan unsurları olarak görülen din ve bilim alanlarına bu kavramlar/yaklaşımlar ışığında baktığımızda, bugün insanlık krizi şeklinde tezahür eden pek çok soruna dair farklı pencereler açılacağı ve daha sağlıklı değerlendirmeler yapılarak çözüm yolunda mesafe kat edilebileceğini düşünebiliriz. Bunun için öncelikle bizim bakış açımızı şekillendiren medeniyet perspektifinde bilim ile dinin çatışan değil birbirini destekleyen sistemler olduğunu hatırlamamız gerekiyor. **Çünkü vahyin ilk emri olan “Oku” dediğinde, bizlerden Kur’an ayetlerinin yanı sıra insanı, tabiatı, varoluşu, olan biteni “Âlemlerin Rabbi olan Allah adına” okumamız, kainata hikmet nazarıyla bakmamız istenmektedir.** Buradan hareketle insanlığın hayrına ve Allah’ın rızasını gözeterek işler üretmek, yaşadığımız dünyayı hikmet ve adalet üzere imar etmek aynı zamanda öte dünyamızın da imarına gelecektir.

İslam’ın bir ilim medeniyeti olduğunu, bizlere “karanlık çağ” olarak öğretilen zamanlarda aslında altın çağını yaşadığını, İslam âlimlerinin Kur’an ve Sünnet kaynaklarından beslenerek ortaya koydukları eserlerle Ortaçağ ve Batı düşüncesini derinden etkilediğini hatırlamamız gerekiyor. Fizik, kimya, tıp, matematik, astronomi, coğrafya, tarih, felsefe, ilahiyat gibi farklı alanlarda Müslüman bakış açısını ve okuma/anlama biçimini yansıtan kıymetli eserler vermiş olan âlimlerimizin dünya bilim tarihine katkıları son derece önem taşımakta. Ancak bu değerlerimiz çok uzun bir süre tarihin tozlu raflarına terk edilmiş ve “Müslümanlar dünya bilim tarihine herhangi bir katkı sunmamıştır” algısı kabul görmüştür.

İşte bu yanlış algının giderilmesi noktasında çok önemli çalışmalara imza atmış kıymetli bir isim çıkıyor karşımıza: **Fuat Sezgin.** Kendisi de geleneksel âlim profiline benzer bir şekilde matematik, coğrafya, tarih, bilim tarihi ilimleri ve İslami ilimleri birbiri ile kaynaştırmayı başarmış “multidisipliner” bir ilim adamı olarak tanımlanıyor. En önemli özelliği

de kimliğinden, kişiliğinden taviz vermeyen, milli duruşlu bir ilim adamı olması. 300 bin yazma eseri inceleyerek 18 ciltlik devasa bir eser bırakmış arkasında. Yeni nesiller tarihî tecrübemizden güç alarak kendi medeniyet kodlarımızla bir anlama çabasına girişinler ve yarınların aktif özneleri haline gelme idealine sarılınsınlar diye. Hafızamız geri gelsin, aşağılık kompleksi ve öğrenilmiş çaresizlik sarmalından kurtulalım, kendimizle barışalım, bu özgüvenle geçmişte yapıldığı gibi bugün de başarılarla imza atalım... Ve, farkımız ortaya konsun. Meselesi olmak önemli mesela. Başarmak ama salt dünyevi başarı, kazanç, makam değil mesele... Çalışmak ama kısa günün hesapları ile değil, insanlığa hizmet, kulluk, adanmak ve rızayı Bari’ye talip olmak gibi ulvi niyetlerle çalışmak...

Bu değerli bilim adamımızı anmak kadar, “Yeni Fuat Sezginler” yetiştirme çabası da önemli. Okuyan, düşünen, araştıran, yorumlayan, sorgulayan, yapıcı, üretken, bilgi ve hikmet yolunda giden gençler... İşte bu noktada Fen ve Sosyal Bilimler ile Temel İslami Bilimler’in bir müfredat çerçevesinde genç nesillere öğretilmesini amaçlayan Proje Anadolu İmam Hatip Liseleri’nin öneminden bahsetmek gerek. Bütüncül bakış açısı ve ilmin insanlığın ortak mirası olduğu düşüncesinin yeniden hayat bulması, bugünün kördüğüm olmuş sorunlarının çözümü için önemli bir adım. Doğru inanç, doğru bilgi, doğru düşünce ve doğru davranış kazandırmayı önceleyen bu okullarda, birbirini tamamlayan fen ve sosyal bilimler ile İslami ilimleri kuşanarak tıpkı tarihteki güzel örnekler gibi kendi medeniyet perspektifimizi yansıtan çalışmalara imza atarak ülkemize ve insanlığa faydalı olacak kuşakların yetişmesi hedefleniyor. Bunun için çok temel bir çıkış noktasından harekete geçmiş oluyorlar ve farkları ortaya konmuş oluyor. Derslikler, fen laboratuvarı, dil sınıfı, bilişim odası ve mescit arasında ilim yolculuğu yaparak Kitabın ayetleri ile kâinatın ayetlerini aynı ortamda bir sistem içinde öğrenme gayreti... “Oku” emrine gereğince ittiba etmek noktasında güzel bir örneklik, değil mi? ❖

ALLAH RASULÜ AİLESİNE NASIL DAVRANIRDI?

MEHMET PAKSU

Allah'ın Rasulü'nün, yüceliğini, nezaketini, şefkat ve merhametini aile hayatına ve eşlerine karşı davranışlarına baktığımızda da görüyoruz. Hatta bu konuda şöyle buyurmuşlardır: "Sizin en hayırlınız, âilelerine en güzel muâmelede bulunanınızdır!.."

(İbn-i Mâce, Nikâh, 50; Dârimî, Nikâh, 55)

...

HANIMLARI İLE İSTİŞÂRE EDERDİ

Hudeybiye Barışı esnasında ashâbın, kendilerinden traş olup ihramdan çıkmalarını isteyen Allah Rasûlü'ne karşı mütereddit tavırları, Peygamber Efendimizi çok üzümüştü. Onların kendisine itaat etmediklerini düşünmeye başlamış ve helâk olmalarından korkmuştu. Bu esnada kendi kaldığı çadıra gelmiş ve durumu muhtereme zevcesi Ümmü Seleme'ye anlatmıştı.

Onun, **"Yâ Rasûlallah! Onları mâzur görün. Onların ümidi, bu sene Kâbe'yi tavaf edebilmektir. Bu ümitleri boşa çıktığı gibi bir de müşriklerin arzusu üzerine antlaşma yapıldı. Siz çıkıp kurbanınızı kesiniz ve başınızı tıraş ediniz; Sizi böyle görünce onların tamamı Size uyacaktır."** demesi üzerine, Peygamber Efendimiz, çadırdan çıkıp Ümmü Seleme'nin dediği şekilde davranmış ve ashâb-ı kirâm da artık

bu anlaşmadan geri dönüş olmayacağını anlayarak Ona uymuşlar ve kurbanlarını kesip başlarını tıraş ettirmişlerdi.

...

HANIMLARININ KISKANÇLIKLARINI ELEŞTİRMEZDİ

Hazret-i Âişe'nin samimi kiskançlık duygularını, yine onun ağzından dinleyelim: "Bir gece Rasûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem), yanımdan çıkıp gitmişti. (Benim nöbetimde) hanımlarının birisine gitmiş olabilir diye içime bir kiskançlık düştü. Geri gelince hâlimi anladı ve:

"Kiskandın mı yoksa?" dedi.

Ben de:

"Benim gibi biri, Senin gibi birini kiskanmaz da ne yapar?" dedim."

(Müslim, Münafikûn, 70)

...

Başka bir gece Peygamber Efendimizi yine yanında görememişti. Karanlıktı, odanın içini elleriyle yoklamaya başladı. O sırada secde hâlinde bulunan Peygamber Efendimizin ayaklarına dokununca rahatladı.

Başka bir seferinde de gece yine Allah Rasûlü'nü yatakta bulamadı. Onun, kendisini yalnız bırakıp diğer eşlerinin yanına gittiğini düşündü. Tam bu sırada Allah Rasûlü, rükû ve secdede, dua eder bir hâldeydi. Bu defa kendi kendine söylendi:

"Anam-babam Sana feda olsun, yâ Rasûlallah!.. Sen ne yapıyorsun, ben ne düşünüyorum!.."

(Müslim, Neseî ve Ahmed bin Hanbel)

...

HANIMLARININ FITRATLARINA UYGUN İŞLER YAPMASINA İZİN VERİRDİ

Zevcelerinden bazıları ticaretle, bazıları ilimle, bazıları deri tabaklama ve ondan eşya yapmakla, bazıları ibadet ve infakla meşgul olmayı severdi.

Allah Rasûlü de her birini kendi fitratı üzere yaptığı işlerde serbest bırakmış ve hoş görmüştü.

...

HANIMLARINI TALTİF EDERDİ

Bir gün Allah'ın Rasûlü (asm), Ümmü Seleme'nin yanında idi. Ümmü Seleme'nin kızı Zeyneb de oradaydı.

Fâtımatü'z-Zehrâ, oğulları Hasan ve Hüseyin ile oraya geldi. Rasûlullah bunları kucaklayıp:

"Ehl-i Beytim, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun. Allah her türlü hamde lâyıktır. O ne üstün bir şeref sahibidir!.." buyurdu.

Kızı Zeyneb'in anlattığına göre, Hazret-i Ümmü Seleme bunu duyunca ağlamaya

başladı. Rasûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem), ona bakarak müşfik bir hâlde:

"Seni ağlatan nedir?" diye sordu. Bunun üzerine o:

"Ey Allah'ın Rasûlü, (Allah'ın rahmet ve bereketini) ehl-i beytin arasında taksim ettin; beni ve kızımı bıraktın." cevabını verdi. Onun bu sözü üzerine Rasûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

"Hem sen, hem de kızın Ehl-i Beyttensiniz."

...

HANIMLARINI GÜZEL HAREKETLERİNİ TAKDİR EDERDİ

Ümmü Habibe Annemiz, yeni odasına gelince evde bir süpürge bulmuş, yanında bulunan köle ile iş bölümü yaparak evi süpürdükten sonra kıl bir yaygı sererek odayı döşemişti. Akşam olup Peygamber Efendimiz Ümmü Habibe'nin odasına gelince güzel bir koku hissetmiş ve içerenin tefriş edildiğini de görünce:

"Kureyş kadınları etrafı döşeyen, yerleşik kadınlardır. Bedevî ve Arabî değillerdir." buyurarak iltifatta bulunmuşlardır.

Bu sözleri ile Peygamber Efendimiz, Ümmü Habibe Annemizin temizlik ve döşeme zevkini takdir etmişlerdi. ❖

Ölümü Ebedi Hayata Yol Yapan Allah'a Hamd Olsun

SELİM GÜNDÜZALP

Rahmet yağıyor sicim gibi...

**Dökülüyor gökten sayısız hazineler
üzerime...**

Haberini alıyorum ki, bir dostumun babası vefat etmiş.

Dilim, kalbim duaya duruyor.

Kısa zaman önce ziyaret etmiştim. Yolculuk hali vardı üzerinde. Onun halinde kendimi hayal ettim.

Ayna tuttu yüzüme...

İşte olup olacağımız bu belki. Yerinden kalkamayan nuranî bir ihtiyar. Ömrünü güzel yaşamış, hayatını samimi, dindar bir çizgide yürütmüş. Hürmet görüyor çocuklarından, torunlarından. Gıpta etmedim değil ona.

Ve o da yola koyulmuş...

Varsın, olsun. Böyle vefatlar da olsun, böyle göçmeler de olsun.

**Vuslatı özleyenlerin ayrılığı değil
bayramı oluyor ölüm.**

Tamam ayrılıyoruz dostlarımızdan ama Sevgililer Sevgilisinin, O Büyük Dostun, O Mahbub-u Lâyezâl'in yanına uğurladığımız için tesellimiz büyük, ümidimiz baskın.

**Hatta bir açıdan seviniyoruz,
kurtuldular dünya meşakkatinden diye.**

...

İnsan için, beraber yediği içtiği, güldüğü ağladığı, sevdiği insanları uğurlamak kolay değil. Bunu yaşayanlara da Rabbimiz kolaylıklar, sabırlar ihsan eylesin.

Hz. Peygamberimiz (asm) “**Ölüm müminin hediyesidir.**” (Beyhakî; Hâkim) buyuruyor.

Hem alınan hem verilen bir hediye ölüm. Daha güzel bir hayata geçmekle alınan bir hediye; emanet olan hayatı güzelce yaşayıp sahibine kulunun sahibine verdiği hediye...

Ölüm ne güzel imanla bakınca...

**Rabbimiz razı olsun hediyemizden,
kusurlarımızı af ve mağfiret silgisiyle
silsin. Şehadetle yaşayıp şehadetle
bitirelim inşaallah hayat defterimizin son
cümlesini.** Duamız bu...

...

Ölüm ne ki?

Kavuşmak olduktan sonra...

Ölüm ne ki?

Ebedî bir vuslata yol olduktan sonra...

...

Rabbim! Hayatı, her nimetini güzel verdin.

Şüphesiz hayat güzelse, daha güzel hayata geçiş yolu olan ölüm de güzel. Bunu, sevgili Peygamberimizle (asm) bildik. Kâinatın Sahibinin Elçisi, Sözcüsü olan Hz. Peygamber (asm) ile bildik. “**Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber, / Hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?**”

Ölüm bir yoldur, herkes geçecek; varılacak menzili ahirettir, herkes varacak. Gidişler, varışlar Allah'a olduktan sonra, gam yok bu yolda.

Varmak Allah'a olunca, vuslatın sevinci ayrılığın acısını dindirir bu yolda...

Gidişler, Mahbub-u Bâki olan Allah'a olduktan sonra, dünya ne oluyor ki? Can ne oluyor ki? Can verilip şan alınan bir yol bu...

Ölüm dediğimiz nedir ki? Emanetin sahibi emanetini alıyor... O verdi, O aldı. Daha güzelini vermek için aldı.

Rabbim razı olanlardan eylesin. Hayatını hayatının sahibine verdiğinin bilincinde olan, memnun gönül erlerinden eylesin.

...

Yâ Rabbi! Senin yolun güzel, Resulün güzel, bu yola giren de güzelleşiyor. Ölümü de kulların için ebedî saadete yolculuk yapıyorsun. Rabbim mübarek eylesin

seferimizi.

Bizim de çok değil, belki bu yıl, belki bu ay, belki bu günler içindedir yolculuğumuz.

Ayna tutar. Ayna olur her ölüm...

Her ölüm bize kendi ölümümüzü hatırlatır. Hatırlatmalıdır.

Tâ ki, nazarımızı faniden bâki olana çevirelim; hedefimizi büyütelim...

...

Hayatı verene hamd olsun.

Hayatı ebedi yapana hamd olsun.

Ölümü ona yol yapana hamd olsun.

Ahiretin pasaportu iman nimetini veren Rabbimize hamd olsun.

Göçebeler gibi bir yayladan daha güzel bir yaylaya bizi konduran Rabbimize hamd olsun.

Cennetten dünyaya getiren, dünyadan tekrar ebedi hayata götüren Rabbimize hamd olsun.

Hayatımız, mematımız, yolculuğumuz mübarek olsun.

Hayat defterimizin son cümlesi kelime-i şehadet olsun.

Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve rasûlüh...

Es-salâtü ve's-selâmu aleyke yâ Rasûlallah...❖

Müslümanın Bir Sorumluluğu da Yaptığı İş En Güzel Şekilde Yapmaktır

DR. OSMAN EMİNLER

Günümüzde kişilerin söylem-eylem birlikteliğinden uzaklaştığını toplumun hemen hemen tüm katmanlarında birer şikâyet olarak işitmekteyiz. Gerek iş hayatında gerek aile hayatında, bizlere verilen sorumlulukların farkına varamadığımız dönemlerde söylem-eylem dengesizliği arasındaki mesafe daha da açılır. Hayatta alınan tüm sorumlulukları usulüne uygun icra edilmesi gayreti kişide daha tutarlı bir yaşam tarzının kazanılmasını sağlar.

...
İslam dini, öğretileriyle Müslüman toplumun hayatın her sahasında başarılı ve söz sahibi olmasını ve geri kalmamasını emreder. Gerek sosyal, gerek ekonomik ve gerekse idarî sahada Müslümanlara yapılan yönlendirmeler aslında bu sahalarda muvaffak olmanın yol haritalarıdır. (Çalğan, 2019, 7)

İnsanın bütün varlık âlemiyle ilişkisinin şekil ve boyutlarını belirleyen merkez nokta, onun Allah ile ilişkisidir. Hem mâbut hem de mahlûkla ilgili yükümlülüklerle yönelik bu duyarlılığın tahkim edilmesinde imandan sonraki en önemli boyut ise kulu Rabbine

yaklaştıran ibadetler ve onun somut neticesi olan güzel ahlak ile bu doğrultudaki ölçülü tutum ve davranışlardır. İslam, insanın kendisiyle, Rabbiyle, toplumla, çevreyle ve bütün varlık âlemiyle ilişkisini en ideal düzeyde belirleyen ilkeleri açıklayarak ona dünya ve ahiret huzurunu temin edecek sorumluluklar yüklemiştir. (Erbaş, 2020, 8)

Toplumumuzda diğer sorumluluklara nazaran ibadetlere olan hassasiyetlerin dini kimlik ile örtüştürülmesi, ibadetlerini gerçekleştiren bireylere yönelik beklentilerin toplum tarafından artmasına neden olmaktadır. Özellikle mütebedeyyin kesimden toplumun beklentisi hak-hukuk gibi kavramlara yönelik hassasiyetin üst seviyede olmasıdır. İktisadi hayattan, sosyal hayata kadar, hayatın tümünde sorumluluk şuuru ile hareket edilmesi gerekmektedir. Çünkü, toplumda örnek alınan bireylerin söylemlerinden ziyade eylemleri ile örnek alındığını bilmekteyiz.

Sorumluluk bilinci, sosyal bir varlık olan insandan sadır olan davranışların toplum ve çevre üzerinde oluşabilecek etkilerini de dikkate almayı gerektirmektedir. Kâmil

insan, ortaya koyduğu davranışların sebeplerini bilip sonuçlarının hesabını verebilen ve bu yönüyle, birlikte yaşadığı diğer insanların da sorumluluğunu üstlenebilecek bir karaktere sahip olan kimsedir. (Erbaş, 2020,9)

Sorumluluk kavramının eyleme yönelik kısmında ihsan kavramının önemi ortaya çıkmaktadır. İslâm'ın inanç, ibadet ve ahlâkî değerler manzumesinin tamamında yer alan şemsiye kavramlardan birisi ihsan kavramıdır. (Şeker ve Yeksek, 2019, 15)

“İhsan”, iyilikte bulunmak, bir işi en güzel şekilde layıkıyla yapmak ve Allah’a ihlasla kulluk etmek gibi anlamlara gelir.

İslam'ın genel ilkelerinden biri olan ihsan, hayatımızın her alanını kuşatan ahlaki bir kavramdır. Muhsin olan Allah Teala nasıl her şeyi ihsanla, güzelce yaratmışsa (Secde, 32/7) en güzel biçimde yarattığı insandan da (Tin, 95/4) her yaptığı işte ihsan üzere davranmasını istemektedir. (Çerçibaşı, 2013, 52).

“Sözünü dinleyip de onun en güzeline uyanlar var ya, işte onlar Allah'ın hidayete erdirdiği kimselerdir. İşte onlar akıl sahiplerinin ta kendileridir.” (Zümer Suresi, 39-18 ayetinde ise Müslümanlar her türlü uygulamada en iyiyi araştırmaya ve yakalamaya yönlendirilmektedir.

Gerek iş hayatında, gerek toplumsal hayatta bir işi en güzel şekilde layıkıyla yapmak anlamını da kapsayan “ihsan” Müslüman bireyin kulluk vazifelerindedir. Medeniyetimizde ortaya çıkmış olan eserleri incelediğimizde, mimariden, ticari alanlara, eğitimden sağlığa kadar yapılan işin en güzel şekilde hesaplanarak yapıldığı gözlemlenmektedir. Medeniyet tasavvurunun sorumluluk ve ihsan kavramları ile ilişkisi olduğunu, toplumsal anlamda bu kavramlara ibadet şuuru ile bakabildiğimiz bir anlayışın hâkimiyeti örnek Müslüman tanımını tamamlayacaktır.

İslam Dini kişinin kendi yararına olduğu kadar diğer insanların yararına olacak her

türlü çalışmayı da “en hayırlı davranış” olarak kabul etmiştir. Nitekim bu konuda Hz. Peygamber: “İnsanların en hayırlısı, insanlara faydası dokunandır.” buyurmuştur. Bunun içindir ki, olgun bir Müslüman hem kendisi ve ailesi için, hem vatan ve milleti için, hem de bütün insanlık için yararlı olabilecek her türlü çalışmayı ibadet niyetiyle yapmalıdır. Böylece hem Allah'a ve hem de insanlığa karşı görevini yerini getirmiş olur. (Kayadibi, 2004, 4)

İmani hassasiyetleri hayat tarzına hükmeden bir mümin, sorumluluk ve ihsan gibi birbirleri ile yakın ilişkisi olan kavramları doğru tahlil etmeli ve bu istikamette söylem-eylem dengesini sağlama gayretinde olmalıdır. Kavram kargaşasının yaşandığı asrımızda, örnek mümin tüm bu güzel davranışları hayatında icra ederken ihlasını muhafaza etmeli, asrımızın bir başka sorunu olan riya tuzağına düşmemelidir.

Netice olarak, hayat tüm alanları ile maddi veya manevi infak imkanı ile doludur. Biz kullara düşen, hayatta bulunduğumuz süre içerisinde mevcut şartlarda topluma yönelik faydaya yoğunlaşan bir yapı içerisinde olmalıyız. Öyle ki, “Yarın kıyametin kopacağını bilseniz bile, bugün elinizdeki fidanı dikin!” (Buharî, el-Edebül-Müfred s. 168) hadisi çerçevesinde Peygamberimiz biz ümmetine hayatın olduğu tüm anlarda geleceğe yönelik faydalı işlerin yürütülmesine teşvik etmiştir. ❖

Kaynaklar:

1. Sorumluluk Bilinci, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2020.
2. Şeker, N., & Yeksek, F. (2019). Hadislerde İhsan Kavramı. Akademik-Us, 3(1), 15-39.
3. Diyanet Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2013.
4. Çalğan, M. A. (2019). İslam ve Kalkınma: Ayet ve Hadisler Işığında Bir Değerlendirme.
5. Kayadibi, F. (2004). Sosyolojik Açından İslam Dini ve Çalışma İlişkisi. Istanbul Journal of Sociological Studies, (30), 31-51.

Yersiz Vehimler Yaratmak İhtiyaçtan Mı?

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Cenab-ı Hakk'ın mahlûkatı yaratmakla, hem kendi manevi cemalini ve kemalini mahlûkat aynasında bizzat müşahede ettiği, hem de bu tecellileri mahlûkatına seyrettirdiği, Nur Külliyyatı'nda bir derste ifade ediliyor. Bazıları bu ikinci şıkkı bir ihtiyaçmış gibi değerlendiriyorlar.

Bu gibi yanlış anlamalara ve yer-siz vehimlere kapılmamak için şu temel hükümlerin öncelikle bilinmesi ve nazara alınması gerekir:

- Allah, kelâmında bildirdiği üzere, "Ganiyyün-anil-âlemîn"dir. (Âl-i İmrân, 97) Bütün âlemlerden müstağnidir. Yani, yokluktan varlığa çıkardığı, yaratıp terbiye ettiği ve her türlü ihtiyaçlarını gördüğü şu mahlûkat âleminin hiçbir şeyine Allah muhtaç değildir.

- Allah, Samed'dir. Yani, her şey Ona muhtaçtır, O ise hiçbir şeye muhtaç değildir.

- Allah, Vacibü'l-Vücûd'dur. Mahlûkatın vücutları (varlıkları) mümkün sınıfına girer; yani olmalarıyla olmamaları müsavidir (eşittir). Allah'ın irade etmesiyle yokluktan kurtulup varlık nimetine kavuşurlar. "Mümkünün varlığı Vacib'in varlığına nispeten zayıf bir gölgedir." Bu zayıf gölgelerin varlıkları gibi, tefekkürleri, temaşaları, takdir ve tahsinleri de gölge makamında kalırlar.

- Allah'ın zâtı mahlûkata benzemediği gibi görmesi, teması, sevmesi, gazap etmesi, takdir etmesi de mahlûkatına benzemez.

Bu gerçeklerin ışığında, "Cenâb-ı Hakk'ın kendi cemâlini iki vecihle görmek istemesi" bir ihtiyaç olarak değerlendirilemez.

...
Şu var ki, Allah'ın zâtı hiçbir şeye muhtaç olmamakla birlikte isimleri tecelli isterler. Buradaki istemek ifadesi "esmâ" içindir.

"Şâfi ismi hastalığı istediği gibi, Rezzak ismi de açlığı iktiza ediyor. Ve hâkeza..." (Lem'alar, 2. Lem'a)

Hadis-i Kudsîde haber verildiği gibi, "Allah vardı, hiçbir şey yoktu."

Hiçbir canlı yok iken ve hiçbir rızık yaratılmamış iken de yine Allah Rezzak'tı, ancak bu isim henüz tecelli etmemişti. İşte Rezzak ismi, tecelli etmek için rızıkların yaratılmasını istedi.

Aynı şekilde, Müzeyyin ismi de tecelli istedi. Böylece ziynetli, süslü varlıklar yaratıldı.

Hakim isminin tecellisiyle mahlûkat âlemine hikmetler, mânâlar, faydalar takıldı.

Allah, rızka muhtaç canlılar yarattığı gibi, güzellikten anlayan, hikmetten, fayda-

dan anlayan idrak sahibi (akıllı) varlıklar da yarattı. Canlıların rızıklanmaları gibi idrak sahiplerinin anlamaları da onların kendi menfaatlerinedir ve Allah'ın bir lütfu, bir ihsanıdır. Allah; "Latîf ve Muhsin" isimlerinin tecellisiyle bu varlıklara bu ikramlarda bulundu.

Allah'ın, zâtı itibariyle, bunların hiçbirine muhtaç olmadığı her aklın rahatlıkla tasdik edeceği açık bir gerçektir. Esmânın tecelli istemesi ise ayrı bir meseledir; bunları birbirine karıştırmamak gerekir.

Şimdi aklımızla vicdanımıza birlikte seslenelim:

Rezzâk olan Allah, rızıkları yaratmasa daha mı iyi olurdu, yoksa böylesi mi daha iyi oldu?

Muhyi olan Allah, hayat sahiplerini yaratmasa mı daha iyiydi, yoksa yaratması mı daha iyi oldu?..

Allah, lütfuyla bu ikinci şıkkı irade etti ve mahlûkatı yarattı.

"Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeye muhabbet ettim (bilinmek istedim) de mahlûkatı yarattım." hadis-i kutsîsi bu gerçeğin en güzel ifadesidir.

Bazı Hak dostları, bu hadîs-i kutsî ile "Rahmetim gazabımı geçti." hadis-i kutsîsini birlikte değerlendirir ve derler ki, "Allah bu âlemi yaratmasaydı esmâsını tecellisiz bırakmış olurdu."

...
Not:

Ayet: Sözü, lafzı ve manası Allah'a ait kelam, vahiy.

Hadis-i Şerif: Sözü de manası da Peygamber Efendimize ait söz.

Hadis-i Kudsî: Manası Allah'a, ifadesi, lafzı Peygamber Efendimize ait söz.

Kur'ân ile nebevî hadis arasında yeralan kudsî hadislerin 'kutsal' olması mânâsının Allah'a ait olmasından; 'hadis' diye adlandırılması ise, Hz. Peygamber (asm) tarafından sözlü ifade edilmiş olmasındandır. ❖

Saadet Asrından

Merhamet Etmek

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Allah Resulü'nü (asm), torunu Hz. Hasan'ı öperken gören Akrâ b. Habis dedi ki:

"Benim on çocuğum olduğu halde şimdiye kadar onlardan hiçbirini öpmedim."

Allah Resulü (asm) ise cevaben şöyle buyurdu:

"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz." ❖

(Taberânî, 7/191)

Çevre Bilinci ve Rahman Suresindeki Ayetlere Bediüzzaman'ın Yorumu

PROF. DR. İSMAİL KOCAÇALIŞKAN

Rahman Suresinde geçen ayetlerle ilgili Bediüzzaman, 30. Lem'a isimli eserinde der ki: *“İsm-i Adlin cilve-i azamından gelen kainattaki adalet-i tamme, umum eşyanın muvazenelerini idare ediyor. Ve beşere de adaleti emrediyor. Sure-i Rahman'da; “Gökyüzünü yükseltip nizam ve ölçü verdi. Ta ki ölçüde sınırı aşmayın. Ölçüyü ve tartıyı adaletle yerine getirin ve ahiretteki mizanınızı ziyana düşürmeyin” ayetlerindeki dört mertebe, dört nevi mizana işaret eden, dört defa mizan zikretmesi, kainattaki mizanın derce-i azametini ve fevkalade, pek büyük ehemmiyetini gösteriyor. Evet hiçbir şeyde israf olmadığı gibi, hiçbir şeyde de hakiki zulüm ve mizansızlık yoktur. Ve ism-i Kudüs'ün cilve-i azamından gelen tanzif ve nezafet, bütün kainatın mevcudatını temizliyor, güzelleştiriyor. Beşerin bulaşık eli karışmamak şartıyla, hiçbir şeyde hakiki nezafetsizlik ve çirkinlik görünmüyor.”*

Bediüzzaman bu ifadelerinde Rahman suresindeki ayetlere dayanarak adaletin bir başka boyutuna işaret ediyor. O da kainattaki varlıkların bir muvazene yani denge içinde yaşatıldığına, ki biyolojide buna ekolojik denge deniliyor, ve insanın bu

dengeyi gözeterek yaşaması gerektiğine vurgu yapıyor. Her şeyin bir ölçüyle var edildiği ve insanın dünyada bu ölçülerle göre hareket etmesinin adalet olduğu, bunun tersine hareketin ise zulüm, israf ve sınırı aşmak olduğu belirtilirken, ayette geçen “ahiretteki mizanınızı ziyana düşürmeyin” ifadesiyle bu menfi hareketin hesabının ahirette de sorulacağı uyarısı da yapılıyor.

İNSANLARIN BULAŞIK ELİ KARIŞINCA...

Yine aynı bölümde kainat bir saraya, bir şehre, bir memlekete ve âleme benzetilerek burada akılları hayrette bırakacak bir muvazene yani denge ve ölçülü yaşam hükmettiğinden bahisle şu ifadeler kullanılır:

“Halbuki, o sarayda, o şehirde, o memlekette, o âlemde o derece hayret-engiz bir muvazene, bir mizan, bir tevizin hükmediyor; bilbedâhe ispat eder ki, bu hadsiz mevcudatta olan hadsiz tahavvülât ve vâridat ve masarif, herbir anda umum kâinatı görür, nazar-ı teftişinden geçirir bir tek Zâtın mizaniyle ölçülür, tartılır. Yoksa, balıklardan bir balık, bin yumurtacıkla ve nebâtattan haşhaş gibi

bir çiçek, yirmi bin tohumla ve sel gibi akan unsurların, inkılâpların hücumuyla, şiddetle muvazeneyi bozmaya çalışan ve istilâ etmek isteyen esbab başıboş olsalardı veyahut maksatsız, serseri tesadüf ve mizansız, kör kuvvete ve şuursuz, zulmetli tabiata havale edilseydi, o muvazene-i eşya ve muvazene-i kâinat öyle bozulacaktı ki, bir senede, belki bir günde hercümerc olurdu. Yani, deniz karma karışık şeylerle dolacaktı, taaffün edecekti. Hava gazât-ı muzırna ile zehirlenecekti. Zemin ise bir mezbele, bir mezbaha, bir bataklığa dönecekti. Dünya boğulacaktı.”

Bu ifadelerle göre, insanların müdahale etmedikleri yerlerde, Allah'ın (cc) koymuş olduğu ve idare ettiği bir ekolojik denge ve ölçülü yaşam bulunuyor. Her canlı türüne, yeryüzüne yayılma eğiliminde bir üreme potansiyeli verildiği ve eğer bu tesadüfe bırakılırsa mesela hamsi gibi bir balık ve haşhaş gibi bir bitki türünün ürettiği tohumlar o kadar çok ki bunların tamamı hayat bulmuş olsaydı kısa zamanda ekolojik denge bozulacaktı. Dünya yaşanmaz bir hale gelecekti. Halbuki Cenab-ı Hak bir türün yayılma potansiyelini, başka bir tür canlıya onu rızık yaparak sınırlamakta ve dengeyi korumaktadır.

...

Yukarıda “beşerin bulaşık eli karışmamak şartıyla” ifadesinde belirtildiği üzere, dünyada Yaradanın koyduğu ve devam ettirdiği ekolojik dengeler, olumsuz insan müdahalesi olduğunda bozulmaktadır. Buradan şunu çıkarabiliriz: İnsanoğlu dünyada var olan ekolojik denge dediğimiz ilahi kanunlara uyumlu yaşamak durumundadır. Denge kanunlarını gözetmeden iş yaparsa dengenin bozulmasına sebep olmaktan dolayı bunun cezasını dünyada da ahirette de görecektir. Cezasını dünyada görmeye başladık bile. Teknoloji, sanayileşme, endüstrileşme

derken dünyayı kirlettik. Kirletmeye devam ediyoruz. Böyle devam ederse ekilecek temiz toprak, içilecek temiz su ve solunacak hava kalmayacak.

TEKNOLOJİ İÇİN DÜNYA FEDA EDİLİR Mİ?

İnsanlığın refahı için teknoloji gereklidir dersiniz, elbette buna karşı olunamaz. Ancak bu teknolojik gelişmeleri yaparken ekolojik dengeyi iyi anlayıp onu koruyacak çalışmalar yapmak gerekir. Küresel ısınmanın ve dolayısıyla iklim değişikliğinin en önemli sebebinin sera gazı etkisi olduğu ve bunda da baş müsebbibin çevre kirliliğinden dolayı CO2 gazının havadaki oranının artması olduğu bilinmektedir. Küresel ısınma ekolojik dengeyi bozmaktadır. Hatta insan sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bilim dünyası buna karşı çözümler arıyorlar.

Başta gelen çözüm ise öncelikle çevreyi kirletmemektir. Sonra dünyadaki yeşil alanları artırmak, ağaç dikmek, ormanları korumaktır. Çünkü bitkiler havadaki CO2 gazını alarak O2 üretiyorlar ve böylece havayı temizliyorlar. Bunun önemini Peygamber Efendimiz bir hadisinde, “Yarın kıyamet kopacağını bilseniz bile elinizde bir fidan varsa onu dikin” ve bir diğer hadisinde ise “Mezarlıklardaki otları koparmayın, mezarlıkları ağaçlandırın” diyerek vurgulamaktadır.

Bediüzzaman cansızlardan canlılara, bitkilerden, kuşlara ve diğer hayvanlara kadar bütün varlıkları kardeş ilan ederek onlara **“Ey kainat kardeşleri!”** diye hitap etmektedir. Böyle olunca insan kardeşine zarar verir mi? Verilen mesaj ne kadar kuvvetli değil mi! Bu mesajlar çevre bilinci oluşturmada kullanılsa ne kadar faydalı ve etkili olur! ❖

Kişisel Gelişim Yazıları

Mazeretim Var: 'Saydıcı'yım Ben!

İBRAHİM KÖROĞLU

Bir çok suçtan aranan ve haberlere konu olan bir adam, sonunda yakalanıp müebbet hapse mahkum edilir. Hapse atıldığında, iki küçük oğlu vardır. Bunlar büyüdüğünde, biri babası gibi suçlar işleyip hapse düşer. Diğeri tam tersi istikamette ilerler ve zorluklar içinde eğitimine devam ederken aynı zamanda çalışarak kısa sürede başarılı bir üst düzey yönetici olur. Ünlü bir firmanın "CEO"luğunu yapmaya başlayınca, bu durum hikayenin geçmişini bilen bir gazetecinin dikkatini çeker. Konuyu gazetesinde yayınlanacak bir röportaja dönüştürmeye karar verir.

Hapishaneye giderek şöyle sorar: "Neden bu sonuç?" Hapisteki cevap verir: "Babamı tanıyorsunuz..." Aynı soruyu "CEO"ya sorduğunda da aynı cevabı alır: "Babamı tanıyorsunuz."

...

"İnsanlar ikiye ayrılır" diyerek başlayan bir çok cümle duymuşsunuzdur. Böyle başlayan cümlelerden benim en sevdiğim, "İyi insanlar ve Kötü insanlar" şeklinde biten cümledir.

"Hangi millet iyidir" sorusuna verilen "Her milletin iyisi iyidir" cevabından daha iyi bir cevap olmadığı kanaatindeyim. Fakat bu yazımın konusuna uygun olan cümle şöyle bitiyor: "Saydıcılar ve Rağmenciler."

Bazı insanlar başarısızlıklarına bir kılıf

ararlar ve "O olsaydı, bu olmasaydı..." gibi mazeretler beyan ederler. Bu tür insanlar, 'saydıcılar'dır.

İmkânları çoğu zaman saydıcılar kadar bile olmayan bazı insanlar ise buna rağmen pes etmezler, çalışmaktan vaz geçmezler, tüm zorluklara rağmen engelleri aşmaya çalışırlar. Bunlar 'rağmenciler'dir.

Yazımın başındaki öykü, gerçek midir bilinmez fakat hapisteki karakterin saydıcı bir karakter olduğu, diğer kardeşin rağmenci olduğu aşikar.

Kendimiz de dahil yakın çevremizdeki tanıdıklarımızı bir düşünelim... Kimlerin saydıcı, kimlerin rağmenci olduklarını kısa bir değerlendirmede belirleyebiliriz.

Kamuoyunda daha çok rağmenciler gündeme gelir. Onların sayısı saydıcılardan genelde daha azdır ve her şeye rağmen başarımları ve sıradışı bir hikayeye sahip olmaları, bir çoğunu gündeme taşır. Aslında çoğu zaman rağmencilerden daha çok imkana sahip olduğu halde saydıcılık tuzağına düşmüş insanların sayısı çok fazladır. Fakat bir iz bırakmadan bu dünyadan göçüp giderler.

Elbette hem günümüzde hem tarihimizde bizim 'rağmenci' olarak örnek verebileceğimiz ve kendileri ile gurur duyduğumuz yüzlerce, değerli insanımız, akademisyenlerimiz, sanat-

çılarımız ve edebiyatçılarımız var. Bu yazımızda biri bilim adamı diğeri edebiyatçı olmak üzere iki güzel örneğe yer vermek istiyorum.

Bilim insanı olan 'rağmenci'miz, 1946 yılında Mardin'in Savur ilçesinde dünyaya gelir. Okuma yazma bilmeyen anne ve babanın sekiz çocuğunun yedincisidir. İlk ve orta eğitimini Savur'da, liseyi Mardin'de tamamlar. 1963'te girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni birincilikle bitirir. Tıp eğitiminin ikinci yılında aldığı biyokimya derslerinden etkilenir ve bu alanda araştırmacı olmaya karar verir. Okulu bitirince TÜBİTAK bursuyla gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nde birkaç yıl biyokimya eğitimi alır. Tıp ve temel bilimlerin alanında henüz bilinmeyenleri keşfetmek ister ve bunun için kırk yıl boyunca "DNA" ile ilgili sorulara cevap arar. Mevcut araştırma yöntemleri yetersiz kaldığında yeni, özgün yöntemler geliştirir. Sonunda kanser tedavisi sırasında zarar gören DNA moleküllerinin nasıl onarıldığını gösterir ve bu çalışmaları ona 2015 yılı Nobel Kimya Ödülü'nü kazandırır. Anlaşıldığı üzere bu çok değerli bilim adamımız Prof. Dr. Aziz Sançar'dır.

Kendisi bir röportajında zeki olmaya değil, çalışmaya inandığını ve öğrenciliğinde ve araştırma yaptığı dönemde günde 18 saat çalıştığını belirtiyor. Okuma yazma bilmeyen anne ve babanın sekiz çocuğundan yedincisi olduğunu söylüyor ve köy çocuğu olduğunun altını çiziyor; "Mazeret üretmeyin, çalışın!" diyerek gençleri, ülkesine faydalı olmaya davet ediyor.

Edebiyatçı 'rağmenci'miz 1899 yılında İstanbul'da doğar. Üç yaşında babasını kaybedince maddi sıkıntılarla büyür. Sıksa ve çelimsiz bir çocuktur. 9 yaşında geçirdiği bir hastalık nedeni ile sol kolu sakat kalır. Annesi devrin Milli Eğitim Bakanı'na kadar gidip, yardım istemesine rağmen kabul görmez ve maddi sıkıntılar nedeni ile kayıt olduğu halde Vefa Lisesi'nde okuyamaz. Para kazanma ihtiyacı ile bir süre annesinin yaptığı kurabiye-

leri satar fakat yeterli gelmez. Okula gidemeyen bu çocuk, bir sözlük yardımı ile Fransızca öğrenir ve 15 yaşında Fransızca'dan çeviriler yapmaya başlar. Kendi kendine öğrendiği bu Fransızca ile ileride mükemmel bir Fransızca Grameri kitabı yazar. 19 yaşında "Yirminci Asır" adlı bir dergi çıkarır ve 22 yaşında ilk romanı yayınlanır. 40 yaşına girmeden Türk Edebiyatının en önemli isimlerinden biri olur. Fikrî, edebî, siyasî binlerce yazısı yayınlanır. Hiç birisini yeterli bulmaz ve hep daha iyisini yazmak hedefi ile kendisini farklı konularda devamlı geliştirir. "Yalnızız", "Fatih Harbiye" ve "Dokuzuncu Hariciye Koşuşu" gibi edebiyatımızda onu zirveye taşıyan eserlerin sahibi bu çok değerli edebiyatçımız Peyami Safa'dır. Maddi zorluklardan okuyamadı fakat çalışma, kararlılık ve irade gücü ile milyonlarca insanın okuduğu bir yazar oldu. Üstelik Türkçeyi çok iyi kullanan, en çok kelime haznesi ile yazan yazarımızdır.

Burada şair İbrahim Tenekeci'nin "İnsan bir makine olsaydı ne üretirdi?/"Mazeret" sözü akla geliyor.

Uzmanlar mazeret üretmeyi bir düşünce hastalığı olarak kabul ediyorlar. Kendini aklamak, hep başkalarını suçlamak şeklinde bir takıntıya dönüşme riski olan bir hastalık bu. Sanıyorum bu durum, hepimize çok tanıdık gelecektir. Elbette herkesin bir Aziz Sançar, bir Peyami Safa olmasını bekleyemeyiz. Fakat kendimize, çocuklarımıza, çevremize ve ülkemize bir bakalım. Göreceğimiz şey, maalesef çoğumuzun saydıcı olduğudur. Çünkü yapamayacaklarımıza odaklanmaktan yapabileceğimiz şeyleri bile yapamıyoruz.

Fakat haksız da sayılmayız: "Zaman değişti. Şartlar artık çok zorlaştı. Geçim sıkıntısı had safhada. Ülkemiz çok geride kaldı. Bir aşu bile üretemiyoruz!.. Çocuklarımızı internete kaptırdık. Saygı da vefa da kalmadı. İnsanlar çıkarıcı ve güvenilmez oldular. Bu ülkede yaşanmaz artık!.. Hem biz, tek başımıza neyi düzeltebiliriz ki!?" ❖

“Diğer Kutsal Kitaplar Tahrif Edildiği Halde Kur’an Niçin Korundu? Diğer Kitaplar Niçin Korunmadı?” II

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Önceki yazımızda bir papazla konuşmamızda ona verdiğim cevap bu soruya yeterli bir cevap olsa da konuya farklı açıdan ve daha etraflıca beş madde olarak cevap vermemiz faydalı olacaktır.

BİRİNCİSİ: Eski kitapların tahrifi, Kur’an’ın da tahrifini gerektirmez. İşler tahrif üzerinde yürümüyor; tashih ve tespit üzerinde yürüyor.

Kur’an’ın bir ismi “Müheymin”dir. Yani daha önceki kitapları kontrol eder. Bu kontrol esnasında doğru olan haberlerin ve ifadelerin sahih olduklarını onaylarken, insanlar tarafından çıkarılma veya ekleme ile tahrif edilen yönlerini de tespit edip doğruyu gösterir. Bu sebeple, bir kontrolör, bir müfettiş, bir hakem makamında olan Kur’an’ın hakemlik makamına bir lekenin gelmesi, bütün semavi kitapların zararınadır. Zira hakkı bătıldan, doğruyu yanlıştan ve ilâhî ifadelerin tamiratını beşerî tahriflerin tahribatından ayıran bir FURKAN olan Kur’an-ı Hakîm’in hâkimliği ve hakemliği ni engellemek, adalet mahkemesinin kapılarını kapatmak anlamına gelir.

Demek ki, Kur’an’ın A’dan Z’ye bütün yönleriyle dimdik ayakta kalması, kader açısından da adalet ve hikmetin gereğidir.

İKİNCİSİ: İnsanların dünyaya yerleşmelerinin en önemli sebebinin, imtihan olduğun-

nu, ayet, hadis ve genel İslamî literatürden öğrenmekteyiz.

Kur’an’ın ders verdiği temel konuların başında Allah’ı tanımak, Ona iman etmek olduğu gibi, imtihanın da ilk sorusu Allah ile alakalıdır. Allah’ı tanımak ve Ona iman edip kulluk yapmak için kullanılması gereken en önemli ulaşım yolu ilahî vahiylerdir. Vahiylere iman edenlerin samimiyeti, onlara karşı gösterilecek saygı ve sevgi ile ölçülür. Bu saygı ve sevgi ise, bir yandan oralardaki Allah’ın emir ve yasaklarına harfiyen uymak, diğer yandan vahyin metinlerine karşı bir hıyanet içine girmemekle kendini gösterir. Bu vahyi getiren peygamberlerin durumu da vahyin durumuna uygun bir karşılama ile ortaya çıkar.

Buna göre, vahiylere tahrif edilip edilmemeleri konusu bu imtihanın en önemli unsurlarından biridir. İmtihanın özgürce ve adalet ilkelerine uygun cereyan etmesinin bir sonucudur ki, tarih boyunca insanlık camiasında hem peygamberler öldürülmüş hem de vahiylere tahrif ve tahrif edilmiştir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Bu imtihanında Allah hiçbir peygamberin hayatını koruma altına almadığı halde, Hz. Muhammed’in (asm) hayatını koruma altına almıştır. Bu da Son Peygamberin (asm) Allah katında özel bir konuma sahip olduğunu göstermektedir.

“Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan Onun mesajını iletmemiş olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki, Allah kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez.” (Maide, 5/67) mealindeki ayette Hz. Muhammed’in (asm) hayatının koruma altına alındığına işaret edilmiştir.

“Biz İsrailoğullarından söz almış ve onlara peygamberler göndermiştik. Nefislerinin hoşlanmadığı bir şeyle bir peygamber onlara geldiğinde onların bir kısmını yalanlar ve bir kısmını da öldürürlerdi” (Maide, 5/70) mealindeki ayette ise, diğer peygamberlerin hayatlarının koruma altına alınmadığına dikkat çekilmiştir.

DÖRDÜNCÜSÜ: Bu ilahî imtihanında Son Peygambere indirilen son kitap olan ve kıyamete kadar hükmünün yürürlükte kalmasına hükmedilen Kur’an-ı Hakîm’in özel koruma altına alındığını gösteren şu ayetin ifadesi çok açıktır: “Kesin olarak bilirsiniz ki bu kitabı kuşkusuz biz indirdik ve onu mutlaka koruyan da yine biziz.” (Hicr, 15/9)

“Kendilerini Allah’a vermiş olan peygamberlerin ve—Allah’ın kitabını korumaları kendilerinden istendiği için—rablerine teslim olmuş zâhidlerin, bilgilerin Yahudiler arasında kendisiyle hükmettikleri, içinde hidayet ve nur bulunan Tevrat’ı elbette biz indirdik...” (Maide, 5/44) mealindeki ayette ise, Kur’an’ın dışındaki semavî kitapların özel koruma altına alınmadığına işaret edilmiştir.

BEŞİNCİSİ: Kur’an’da nida edatı (çağrı ifadesi) ile yapılan çağrılarda diğer peygamberler “Yâ İbrahim, yâ Mûsa, yâ İsa” şeklinde isimlerle çağrılmışlardır. Buna mukabil, Hz. Muhammed’in çağrıldığı yerlerde—ismiyle değil—ünvanıyla, yani “Yâ Eyyühe’n-Nebiyü / Yâ Eyyühe’r-Resûlü” şeklinde bir çağrı stili kullanılmıştır. Bu husus Kur’an-ı Hakîm’in remizli bir dersi, hikmetli bir işarettir ki, Peygamberler arasında kıyamete kadar iş başında olup vazifesi devam eden yalnız Hz. Muhammed’dir (asm). Çünkü, genel prensip olarak insanlar görevli oldukları sürece unvanlarıyla anılır. Emekliye ayrıldıklarında ise normal isimleriyle zikredilirler. ❖

Hayat Öyküsü

Doğru Yer

YÜKSEL KARAHAAN

Bir baba oğluna dedi ki: “Tebrik ediyorum oğlum. Üniversiteden üstün başarı ile mezun oldun. İşte bu anahtar yıllar önce senin için aldığım arabanın. Ama önce senden birkaç isteğim olacak. Arabayı al, ikinci el araç pazarına götür ve onu satmak istediğini söyle. Sadece teklif al ve gel.”

Oğlu araç pazarına gitti, akşam döndüğünde üzgün olarak dedi ki: “10 bin lira teklif ettiler baba. Çünkü araç çok yorgun ve eskiymiş.”

Babası, “Şimdi onu piyasada kendin satılığını çıkar ve yine fiyat al.” dedi.

Oğlu satılık ilanı verdi. Bir süre sonra babasına gelerek dedi ki: “Bu çok eski bir araba, en çok 12 bin teklif eden oldu...”

Baba son olarak da klasik araba satıcılarına göstermesini istedi.

Genç, arabayı götürdü, heyecanla geri döndü ve babasına dedi ki: “Baba çok şaşıracaksın araba için 100 bin lira teklif ettiler. Meğer bu arabadan dünyada sadece yirmi yedi adet kalmış ve koleksiyonerler bu araca çok değer veriyormuş.”

“Evet oğlum biliyorum” dedi babası, “Amacım sana bir şey göstermekti. Hayata atılacaksın. Sen de gördün ki, aynı şey farklı yerlerde farklı değere sahip oluyor. İnsan da böyledir. Yanlış yerlerde ve yanlış insanların arasında değerini kaybeder. Sen de sana değer katacak işler yap ve seni değersizleştiren ortamlardan uzaklaş.” ❖

İnsanların Görünüşte “Cennet” Gibi Güzel Görünen Hayatını “Cehennem” Gibi Yapan Ne Olabilir?

PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK

Mutluluk sıralamasında dünyada ikinci sırada olan Danimarka, intihar oranında da ikinciliği elinde bulunduruyor. Danimarka sıklıkla uğradığım ülkelerden birisi. Orada trenlerin önüne atlayarak intihar edenlerden dolayı metro istasyonlarında tren seferi aksamalarına şahit olabilirsiniz. İntihar edenlerin çoğunluğu malesef hayatının baharında gençler.

Norveç'i ziyaretimde bu ülkede en önemli bir gündemin psikolojik sıkıntılar ve bunalımlar olduğunu hayretle gördüm. Halbuki Norveç, Danimarka'ya göre çok daha fazla refah seviyesine sahip bir ülke.

İskandinav ülkeleri refah seviyesinde ileri olduğu gibi huzursuzluk da başı çekiyor. Mutluluğu maddi şeylerde arayanlar, ruhî ve kalbî hayatın güzelliklerinden uzak kalıyorlar.

Her şeyi eksiksiz olduğu halde insanlar niçin gerçekten mesut ve huzurlu değiller? İnsanlar refah içerisinde yüzüyor. Her türlü maddi zevkleri tadıyorlar... Uyuşturucuya bile yasak yok. Canları neyi istiyorsa yapmalarının önünde engel yok.

Mutluluğun zirvesinde olmaları gerekmez mi?

Ama gün geliyor ya boğazına bir ilmik takıyor, ya kafasına bir mermi sıkıyor ya da kendini trenin önüne atıyor. Olmadı haplar-

la her şeye elveda diyor.

İnsanların görünüşte “cennet” gibi güzel hayatını “cehennem” yapan ne olabilir?

Halbuki Afrika gibi açlık sınırında olan her türlü sefaleti yaşayan yerlerde intiharlar yok denecek kadar az.

Peki maddi refah seviyesi yüksek ülkelerin, manevi huzursuzlukta da önde olmaları nasıl açıklanabilir?

Benim gördüğüm manevi olarak aç kalmakla ilgili. Bu zamanın bir hastalığı bu. Mesela şöyle bir etrafımıza bakınca ne görüyoruz? Hemen her şey maddi ihtiyaçlarımızın karşılanmasına ve bedenimizin, zevklerimizimizin tatminine göre tasarlanmış.

Bedenin hastalıklarının tedavisi için o kadar emek harcanırken, ruhumuzun, kalbimizin beslenmesi, tatmini için ne yapılıyor?

Yok hükmünde.

İnsanların maneviyatının beslenmesine ihtiyacı varken, sosyal hayatından medyasına her şey insan ruhunu bedenine köle yapmaya sevk ediyor.

Oysa asıl insan, ruh ve kalbidir, beden bunların hizmetçisi hükmündedir. İnsanın gelişmesi, yükselmesi, değer kazanması, medeni olması ruhunu ve duygularını beslemekle, güçlendirmekle olur. Şu anki durum

insanın insan yapan tüm üstün özelliklerini bedenine hizmetine verdiriyor, bedenine tatmini için çalıştırıyor. Yani sultanı hizmetçiye köle yapmaya benziyor.

Halbuki asıl büyüme ve gelişmeler insanın manevi dünyasında gerçekleşir. Mutluluk ve huzur, insanın manevi tatmini ile tadılır.

Ayette mealen, “Kalpler ancak Allah'ı tanımakla, onu anmakla huzur bulabilir.” buyruluyor.

İnsan ancak yaratıcısını, Rabbini bildiğinde, Allah'ı tanıdığına, ruhunun ve kalbinin gıdasının bu olduğunu, aradığının gerçekte bu olduğunu görüyor.

Sonsuzluk isteyen ve her şeyde sonsuzluk arayan bir insan, fani şeylerle tatmin olabilir mi? Bunlarla huzur bulabilir mi?

Nasıl ki mesela, süt, yumurta ve havuç vs gibi A vitamini olan gıdaları almayan bir insanın gözü fersiz kaldığı gibi, manevi bilgi vitaminlerini almayan insan da hayatın anlamını bulamaz, göremez.

Dünyanın türlü hadiseleri, fırtınaları, depremleri, salgınları karşısında kendisini son derece yalnız ve aciz hisseder ve büyük bir korku içinde kalır.

Halbuki Allah'a iman ve itimat eden insan, hadiselerin dizgininin Onun elinde olduğunu bilir ve “**Mevlâ görelim n'eyler, n'eylerse güzel eyler**” der.

Ölümün sonsuzluğa açılan kapı olduğunu anlamayanı hangi şey teselli edebilir?

İnsan ruhu ve duyguları mutfak-iş yeri-tuvalet üçgeninde kalmaya razı olmuyor.

Ve dünya, ahiret bilindiğinde anlam kazanıyor. Yokluk kapısı olarak görülen ölüm, her şeyi anlamsız yapıyor. Hiçbir anlamı olmayan bir kitabı okumak istemeyen insan, anlamsız bir hayatı da yaşamak istemiyor.

İnanan bir insan dünyadaki güzelliklerin ve nimetlerin numune olduğunu, öbür dünyadaki “asıllarına” müşteri olmak ve kaynağa ulaşmak için yaratıldığını öğreniyor ve bunlar anlamlı hale geliyor. Nimetlerin elden çıkmasından gelen elem de zail oluyor.

Fakat hayatın anlamını çözemeyen insan, aklın sorularından ve vicdanın azabından kurtulmak için dikkatini başka şeylerle oyalamak ister. Bunun en kolay yolu da oyun ve eğlenceler oluyor ya da kendini alkol ve uyuşturucu bataklığına bırakıyor malesef.

Özetle, insanlara mutluluk vaad eden zamane medeniyeti insanı gerçekten tatmin edecek bir anlam ve hedef koyamadığı için, insanlara vaad ettiği mutluluğu veremiyor. Olan, batı medeniyetinin ürettiği türlü şeylerin tantanasında yitip giden insanlara oluyor. ❖

Sinema Sadece Sinema Değildir

İBRAHİM DEMİRKAN

TV'nin icadından sonra ölmesi beklenen sinema, perdelerini renklendirerek ve üst düzey ses sistemlerini icat ederek seyircinin ilgisini çekmeye devam etti. Günümüzde sinemadaki teknik üstünlük, evlere sinema seti olarak transfer edilmesine rağmen sinema salonları seyircisini kaybetmedi. Çünkü sinema da tıpkı tiyatro gibi bir kültür haline gelmiş durumda. 3D, VR (Artırılmış Gerçeklik) teknolojisiyle de biraz daha ömrünü uzatacağı kesin. Pandemi sürecinde evlere kapanan insanlığa dijital platformdan ulaşmaya devam etti. Aslında sinema salonları, TV ekranları ve dijital mecrada yayınlanan her türlü film, sinema sanatının ürünüdür ve bu yayın araçlarının arasındaki rekabet her zaman sinema filmlerinin lehine gelişmektedir. Çünkü üretilen filmler sonuç olarak bu mecralardan herhangi birinde yayınlanmaktadır.

Televizyon tek taraflı bir iletişim aracıdır ve insanı fiziksel olarak da etkileyebilir. Burada TV karşısında uzun süre hareketsiz oturmadan kaynaklanan şişmanlık veya ekrana çok bakmanın getirdiği göz bozukluklarından bahsetmiyoruz. Örneğin televizyonda çıkan bir dış macunu reklamındaki sırtış veya herhangi bir dramatize edilmiş sahnede yakın plan çekilmiş gülümseyen bir insan görüntüsüne bakan izleyicinin de—normal bir zamanda—elinde olmadan, istemsiz bir şekilde gülümsediğini görebilirsiniz. Bu fiziksel etkinin dışında televiz-

yon, propaganda gücüyle istediği kavramı ve kişiyi insanların zihinlerinde, istediği algılamaya biçimine uygun olarak oluşturmaya veya var olan zihinsel imajları etkileyerek değiştirmeye çalışır. Bu yönüyle dini açıdan iyi ve kötü olan değerleri yeniden kategorize eden bir meşrulaştırma aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir nevi elektronik uyuşturucu işlevi gören televizyon karşısında gittikçe atomize olan bireyler ancak farklı bilgi kanallarının sayesinde kendi hayatları hakkında karar verip yaşam biçimlerini ve düşünce dünyalarını düzenleyebilmektedir.

Televizyon yayıncılığının pahalı bir araç olduğu düşünülürse egemen güçlerce kendi çıkarları doğrultusunda rahatlıkla kullanılabileceği de anlaşılabilir. Fakat bu mecra ağ toplumunun yükselişiyle internet, cep telefonu gibi—hazırlanan içeriklerin üretimi ve yayınlanması açısından—daha ucuz olan mobil araçlara kaymaya başlamıştır.

Televizyonun doğası McLuhan'ın "Mesaj aracın bizzat kendisidir" sözüyle değerlendirilebilir. Televizyon dikte edicidir ve bireyleri etkilemek üzere kurulmuştur. Tek yönlüdür. Televizyonun üçüncü bir ebeveyn olarak çocuklar üzerinde olumsuz etkisi ise tartışılmaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Uzun bir süre yeni anne-baba, yeni öğretmen TV olmuştur.

Sinema, televizyondan daha eski bir araç. İnsanlığın sinemayı niçin icad ettiği sorusuna verilen en ilgi çekici cevaplardan birisi ünlü Fransız sinema kuramcısı Andre Bazin'den gelmiştir. Andre Bazin'e göre "İnsan ölümsüzlüğün ardında olduğu için gerçeğin benzerini yaratmaya çalışıyor" ve portre, modeli anımsamamıza yardım ettiğine, onu ikinci bir ölümden kurtardığına inanıldığı için yapılıyor. (BÜKER, 1989)

İnsandaki sonsuzluk arzusu fitri bir arzudur. Nitekim şeytan da Hz. Adem'i "...Rabbimizin size bu ağacı yasaklaması, yalnızca, sizin iki melek olmamanız veya ebedi yaşayanlardan kılınmamanız içindir." (Araf Suresi, 20) düşüncesiyle kandırmıştır.

Bu sonsuzluk arzusu insanlığın sanatsal üretiminde ana motor olmuştur. Fakat sadece bu unutulmama arzusu değil, hakikate ulaşma, benliğinden veya kâinattan yola çıkarak gerçeği arama macerasında kilise resimlerinden tutun filmsel üretilere kadar birçok gösterge, insanlığın manevi ve mistik duyguları tatmasında rehber olmuştur. Batı sineması, kilise gravürlerinden İncil kıssalarına kadar birçok ilham kaynağını sinema diliyle sunmuştur. Örneğin bol Oscarlı Ben-Hur filmi. Bir Hristiyanlık sitesinde şöyle bahseder bu filmde: "Birçoğumuz, 1959 yapımı olan, Charlton Heston'ın başrolünü oynadığı üç buçuk saatlik, birçok Oscar ödülüne sahip Ben-Hur filmi ve özellikle de at yarışı sahnelerini hatırlarız. Bu epik yapım, çok uzun zamanda ve çok zahmetlerle çekilmiş, pahalı bir prodüksiyondu. Yapımcısına çok ödül ve kazanç getiren bu filmin tekrar çekilmesi, herhalde kimseyi pek şaşırtmamıştır. İlk prodüksiyonda birçok kazalar olmuştu. ... 1959 orijinal yapımı seyredenlerin hiç unutmadıkları sahnelerden biri, hiç kuşkusuz İsa Mesih'in çarmih sahneleri ve filmin sonundaki Mesih'in, Ben-Hur'un annesini ve kız kardeşini cüzzamdan iyileştirilmesi sahneleridir." (Bu arada Ben-Hur'un 2016 yılında yeniden çekimi yapılmış, ABD basınında yine

İncil kıssalarından ilham alınan sahnelerin var olduğu dile getirilmiştir.)

Ya da sinemada kült bir film olan ünlü yönetmen Bergman'ın "The Seventh Seal" (7. Mühür) ölümle satranç oynama sahnesi ve bu sahneye ilham veren Stockholm kentinin yakınındaki Taby Kilisesindeki resim gibi.

"İsveç'li Ortaçağ ressamı Albertus Pictor tarafından 1480-1490 yılları arasında duvara yapılan bu resim, dünyanın en ünlü yönetmenlerinden birisi sayılan Ingmar Bergman'a, yine dünyanın en iyi filmleri arasında ilk sıralarda gösterilen 1957 yılı yapımı "The Seventh Seal" filmi için ilham vermiştir.

Dünyadaki sinema salonlarını ve TV ekranlarını adeta işgal eden Amerikan sinemasının ortaya koyduğu dil ve imajınasyon aşılabilir olarak görülüyordu. Amerika, köklü bir maziye sahip olmadığı için kendi kültürel değerlerini kendisi üretmek zorunda kalmış ve bu üretimi teşvik eden durum, tüm dünyaya ihraç ettiği film sayısındaki artışa da yansımış durumdaydı. Fakat 11 Eylül saldırıları Amerikan ve Batı sineması için bir dönüm noktası oldu. Amerikan sineması büyüleyici atmosferini kaybetti ve saldırgan bir ülke imajından dolayı kalite ve dil açısından seviyesini korusa da izleyenler açısından eskisi kadar etkileyici dramalar, yapımlar ortaya koyamadı. Tüm bunlara rağmen Sinema ve TV alanındaki liderliğini bırakmamış durumdadır. Bu açığı devşirme usulüyle dünyanın değişik yerlerinden topladığı hikâyeler, sanatçılar ve yönetmenlerle doldurmaya çalışmaktadır.

Çağımız işgallerin ve ideolojik taarruzların, kültür yoluyla yapıldığı bir çağ. Bu işgalde en büyük pay da sinemaya düşmektedir. Çünkü algı oluşturmak, toplumları yönlendirip şekillendirmek sinema ile çok daha kolay ve etkili olmaktadır. Rivayet o ki dönemin ABD Başkanı George Bush'un 1991'de Türkiye ziyaretinde Başbakan Turgut Özal'dan tek isteği vardı;

o da Hollywood filmlerinin Türkiye'ye serbest girişi... Ve böylece 30 yıl gibi kısa bir sürede Türkiye'nin kültürel işgali bu filmler eliyle sağlandı. Siyonizm'in kontrolündeki Hollywood, kültürel işgal aracı olmanın yanı sıra vahşi kapitalizmin de en büyük kalelerinde biri.

Amerika'nın silah satışlarından sonra en büyük gelir kaynağının Hollywood yapımlarının olması bunun bir göstergesi.

Sinemanın bu büyük etkisinden dolayı, her ideoloji ve her ülke yönetimi kendi düşüncesini empoze etmeye çalışıyor.

...
Fikir, her hareketin ve aksiyonun temelidir. Sinemada ve TV dizilerinde de fikir senaryo yoluyla oluşturulur ve ekranlara dökülür. Bize göre artık teknik gelişmeler dünyanın en ücra ucuna kadar ulaşmış ve film üretim araçlarının ucuzluğu sayesinde köyde yaşayan insanlar bile film çekebilecek konuma gelmiştir.

Pandemi süreciyle tescillenen bir durum var. Artık eğitim sadece okullarda verilmiyor ve bilgiye tek kavuşulan mekânlar da okullar değil. Üçüncü ebeveyn, artık sinema ve internet.

Bu alanda alternatif üretimler devam etmektedir. İslami değerlere saygılı bir sinema için filmler çekilmektedir. Tüm dünya çapında etkileyici yapımların oluşması en büyük arzumuzdur. Sinema bir dildir. Gerek senaryoların yazımında dramatik çatının ustaca kurulması, gerekse çekim aşamasında gerçekleştirilen kamera açıları, ses kullanımı gibi hususlar bir filmin dilini, biçimini ortaya koyar. Özellikle dramatik film çekeceklerin sinema dilini de bilmesi gerekir.

Bir insan nasıl İngilizceyi iyi bilmeden bir İngiliz'e İslamiyet'i anlatamazsa sinema dilini bilmeyen bir yönetmenin de İslamiyet'i doğru düzgün anlatması beklenemez.

İzlediğimiz filmlerin kültürel anlamda aşılacağı özellikleri olduğunu unutmamalıyız. Bu yüzden de sinema asla sadece sinema değildir. ❖

Sanat Öyküleri

İYİ VE KÖTÜNÜN YÜZÜ

HAZIRLAYAN: RASİM SOYLU

Da Vinci'yi herkes tanır; ressam, mühendis, matematikçi, anatomi uzmanı, mimar hatta müzisyendir. Tank, denizaltı ve helikopter gibi harika projeler çizmiştir. Mona Lisa tablosunu bilmeyen yoktur. Onun en ünlü çalışmalarından birisi de Milano'da Santa Maria Della Grazya manastırının duvarına yaptığı "Son Akşam Yemeği" tablosudur. Kilisenin yemekhanesinin duvarında yer alan 4,5 metre yüksekliğinde 9 metre eninde olan büyük bir freskodur. Yani duvara yaş siva üzerine yapılmış bir resimdir.

Bu tabloda Hz. İsa (as), yanında oniki havarisine, kendisine ihanet eden birisinin onu ihbar edeceğini söylemektedir. Paola Coelho'nun "Şeytan ve Genç Kadın" isimli kitabında bununla ilgili şöyle güzel bir hikâye yer alır:

Leonardo da Vinci, "Son Akşam Yemeği" tablosunda Hz. İsa'nın yüzünde iyi insan imgesi ve ona ihanet eden Yahuda'nın yüzünde kötü insan imgesini tasvir etmeye karar verir.

Duvara tablonun kompozisyonunu çizmeye ve boyamaya başlamadan önce resimdeki kişilerin yüzleri için uygun modeller aramaya başlar. Örneğin Hz. İsa'nın yüzünü tasvir etmek için kilise korosunun verdiği bir konser sırasında, korodakilerden birinin Hz. İsa tasvirine çok uygun olduğunu görür. Onu resme modellik yapması için atölyesine davet eder ve çok sayıda eskiz yapar. Duvara yapılan bu dev resmin figürlerinin çizimi ve boyanması birkaç sene sürer. Ancak sıra Hz. İsa'yı Romalı askerlere ihbar eden Yahuda'ya geldiğinde ihaneti ve kötülüğü temsil edecek yüzü bulmakta zorlanır. Bu arada kilisenin kardinali de arada bir uğrayıp resmin bir an önce bitmesi için ressamı sıkıştırmaya başlar.

Bir gün paçavralar içerisinde yol kenarında yatan bir ayyaş görür. Vaktinden önce yaşlanmış genç bir adam sarhoşluktan kendinden geçmiş bir durumda kaldırım kenarına uzanmıştır. Da Vinci yardımcılarını adamı zorla kiliseye taşımalarını ister. Taslak çizerek zaman kaybetmek istemez. Kiliseye varınca yardımcılar adamı ayağa kaldırır. Zavallı adam başına gelenleri anlamakta zorlanır. Leonardo adamın yüzünde yansıyan kötülüğü, günahı ve inançsızlığı tasvir eder. Yahuda'nın yüzünün tasviri bittiğinde adamın da sarhoşluğu geçmeye başlar. Adam gözlerini açtığında duvardaki muhteşem resmi görür ve "Ben bu resmi daha önce gördüm..." diye haykırır. Leonardo da Vinci, "İmkânsız" der çünkü resmi yardımcılarını ve kardinal dışında kimseye göstermemiştir.

Adam anlatmaya devam eder: "Üç yıl önce, durumum çok iyiydi ve kilise korosunda ilahi söylüyordum. İsa'nın yüzü için modellik yapmak üzere davet edilmiştim."

Ve Coelho hikâyeyi şöyle bitirir: "İyi ve Kötü'nün yüzü aynıdır. Her şey, insanın yoluna ne zaman çıktıklarına bağlıdır."

Coelho iyiliği ve kötülüğü şartlara bağlasa da biliyoruz ki, aynı şartlar bazılarını kötü yaparken, bazılarını yapmaz. Demek ki, iyi ya da kötü olmak insanın kendisine, tercihlerine bağlı bir durum. Kendi hayatımıza dair ipler elimizde yani; başka türlü de yapıp ettiklerimizden sorumlu olmanın bir anlamı olmazdı. ❖

Kur'an'da Haber Verilen İki Farklı Aile Modeli

ÜMİT ŞİMŞEK

Aile yuvası, Allah'ın insanlar üzerindeki en büyük nimetlerinden biridir. Hattâ Cennet hayatının mutluluklarından esintiler taşıyan bir nimettir diyebiliriz. Fakat aile hayatında potansiyel olarak mevcut olan bu özelliği harekete geçirmek eşlerin iradesine bırakılmıştır. Yani eşler birbirinin hayatını cennete veya cehenneme çevirebilirler.

...
Tebbet sûresindeki aile modeli, insanın başına gelebilecek felâketlerin en büyüğünü tasvir ediyor:

Birbirini kötülükte taklit eden, birbirini azdıran, birbirinin ateşini tutuşturan eşler.

Bunun sonucu ise, ebedî bir Cehennem azabını beraberce paylaşmak ve birbirinin ateşini kızıştırmak...

Birbirlerinin Felaketini Artıran Eşler

Ümmü Cemil'in kocası Ebû Leheb'e bu dünyada yaptığı yardımların karşılığını Cehennemde odun hamallığı yaparak alacağını âyet-i kerime haber veriyor. Böylece, bu azgın karı-kocanın her ikisinin de Cehennem ateşinde azap içinde azapla cezalarını bulacağını anlıyoruz:

Bu dünyada hatırlı bir mevkii olan, izzet ve ikbal içinde yaşamış soylu bir kadının ebedî âlemdeki ünvanı, odun hamallığıdır.

Bu odun hamalının taşıyacağı şey ise, hayat arkadaşını yakmakta kullanılacak odundan başkası değildir. Bu dünyada kocasına uyarak Peygamberimizin yollarına diken taşıyan, aynı zamanda Peygamberimiz aleyhinde etrafa lâf da taşıyıp duran bu kadın, âhiretteki ebedî hayatını da Cehennem alevleri içinde, kocasının ateşine odun taşımakla geçirecektir.

Ebû Leheb ise, alevler içinde kavrulurken, bir insanın felâketler karşısındaki ilk sığınağı olan hayat arkadaşından yardım veya tesellî görmek bir yana dursun, ateşini tutuşturan odunları onun sırtında taşınırken görmek gibi bir başka azabı da ateş azabıyla beraber tadacaktır.

...
Oysa aile hayatı insanlara birbirinin hayatını Cehenneme çevirsinler diye verilmemiştir.

Bilâkis, aile yuvası, Allah'ın insanlar üzerindeki en büyük nimetlerinden biridir. Hattâ Cennet hayatının mutluluklarından esintiler taşıyan bir nimettir diyebiliriz.

Fakat aile hayatında bu özellik potansiyel olarak mevcuttur. Bu potansiyeli harekete geçirmek ise eşlerin iradesine

bırakılmıştır.

Birbirlerinin Mutluluğunu Artıran Eşler

Cennet hayatının bir numunesini bu dünyada yaşamak isteyen eşler, beraberce Rablerinin öğütlerine yönelirler, O'nun ve Resulünün yap dediğini elden geldiğince yaparlar, yapma dediklerinden kaçınırlar. Erkek kadında, kadın kocasında örnek alınacak güzellikler bulur ve ondan geri kalmamaya çalışır. İkisi de böylece Allah'ın rızasını kazanmak için birbiriyle yarışır. Ve ikisi de bu yarışı galip olarak bitirir. Sonunda da Allah'ın vaad ettiği mutluluğa beraberce erişirler.

İşte, Ebû Leheb ile karısının bir kin uğruna kaçırdıkları ve kendi elleriyle Cehenneme çevirdikleri Cennet hayatından tablolar:

"Cennet ehli o gün nimetler içinde zevk u safâ sürmektedir.

Eşleriyle birlikte gölgelerdeki koltuklara kurulmuşlardır."¹

...
"Ey âyetlerimize iman etmiş ve hakka teslim olmuş kullarım! Ne bir korku vardır bugün size, ne de keder.

Siz de, eşleriniz de sevinç içinde girin Cennete.

Etraflarında altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada canların çektiği, gözlerin hoşlandığı her şey vardır. Siz orada ebediyen kalacaksınız."²

Azap arkadaşı o iki Peygamber düşmanının dehşet verici macerasını okurken, bizi onlara değil de, yukarıdaki âyetlerde anlatılan eşlere benzetmesi için fiilimizle de, dilimizle de Allah'a yalvaralım. ❖

Kaynaklar:

1. Yasin sûresi, 36:55-56.
2. Zuhruf sûresi, 43:69-71.

Hayata Dair Notlar

MEHMET TÜZÜN
PSİKİYATRİST

Bu dünyada milyarlarca insan var, hepsi de farklı huylarda.

Ve ister istemez bu kalabalıkta sürtüşmeler, ayağına basmalar vs olacaktır.

Bu durumda üç çözüm vardır:

Ya herkesi despotça hizaya getireceksiniz, ki mümkün değildir. Ya küsüp kenara çekileceksiniz, ki yanlıştır.

Ya da onları anlayacak ve her sürtüşmede öfkelenmeyi bırakacaksınız. ❖

SUBHANALLAH, ELHAMDÜLİLLAH VE ALLAHU EKBER KELİMELERİNİN ANLAMI NEDİR?

YUSUF YALÇIN

Namazdan sonra yapılan tesbihatin kaynağı bizzat Allah Resulünün (sav) uygulamasına ve tavsiyesine dayanmaktadır. Peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur:

“Ben size bir şey öğreteyim mi? Onunla sizi geçenlere yetişir, sizden sonrakileri de geçersiniz. Hem hiçbir kimse sizden daha faziletli olamaz; meğerki sizin yaptığınız gibi yapmış olsunlar. Her namazdan sonra 33 defa ‘Subhânallah’, 33 defa ‘Elhamdülillah’, 33 defa ‘Allahu ekber’ dersiniz, tamamı 99 eder; yüzün tamamında da ‘Lâ ilâhe illallah, vahdehû lâ şerîke leh, lehü’l-mülkü ve lehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr.’ dersiniz, günahlarınız denizin köpüğü kadar da olsa bağışlanır.”

...

Peki Peygamber Efendimizin (sav) yapmamızı önerdiği ve deniz köpüğü kadar bile olsa günahlarımızın bağışlanmasına vesile olacak bu kıymetli tesbih kelimeleri ne anlama gelmektedir?

SUBHÂNALLAH: Allah subhandır, her türlü kusurdan, acizlikten, eksiklikten uzaktır. Bu kelime, Allah’ın zatında, sıfatlarında ve fiillerinde bütün kusurlardan ve noksanlıklardan uzak olduğunu ifade eder. Cenab-ı Hakk’ın mahlûkatı ve eserleri karşısında duyulan hay-

ret ve şaşmayı ifade etmek için söylenir.

Allah’ın yarattığı her varlık, çiçeğinden, böceğine, insanından galaksisine kadar benzersizdir. Bu emsalsiz varlıklar bizim irade ve kudretimizin yapabileceği, hatta hakıyla anlayabileceği şeyler bile değildir. İşte biz aciz insanlar bu varlıklar karşısında, Allah’ın acizlikten uzak, kusurdan münezzehe olduğunu “Sübhanallah” diyerek ifade ederiz.

Ayrıca acimizi anlar ve “Ey Rabbim! Sen yarattığın tüm emsalsiz varlıkların da gösterdiği gibi, her türlü kusurdan, eksiklikten, acizlikten mukaddes, muallâ ve münezzehsin. Biz ise aciz, kusurlu kullanırız. İrademiz cüz’i, kudretimiz cüz’i, ilmimiz eksik... Tüm kainat ve varlıklar ancak senin sonsuz ve külli olan iraden ve kudretinle var olabilir ve vücutta kalabilir” diyerek tesbih ederiz.

ELHAMDÜLİLLAH: Yaratan olarak, yaratılarda görülen, bilinen tüm övgülerin asıl sahibi Allah’tır. Bu kelime, Allah’a eserleri karşısında hamd etmek, nimetleri için teşekkür etmek kastıyla söylenir.

Evet kainatta teşekkür edilmeye, methe-dilmeye ve sena edilmeye (övülmeye) lâyık olan ne varsa hepsi Allah’tandır. Bize gelen her nimet aslında Allah’ın yaratmasıyla bize gel-

mektedir. Tarladan koparılıp soframıza gelen bir kavunda güneşin ısısına, dünyanın dönmesine, bulutların sulamasına, rüzgârın esmesine, toprağın ev sahipliği yapmasına kadar, iradesi, kudreti ve ilmi olmayan şuursuz onlarca sebep elbette hakiki teşekkür layık değildir. Tarladan alıp getiren araçlar da sadece nakliyecilik yapan bizim gibi aciz insanlardır. O halde o meyve bütün kainatı çalıştırıp, onu kuru, tatsız, renksiz toprakta bizim için pişiren Allah’ın eseridir ve hakiki teşekkür ve medih Ona olmalıdır.

İşte biz “Elhamdülillah” derken, “Ey tüm nimetlerin sahibi olan Rabbim! Sen vermeseydin bu nimetler bana gelemezdi. Ben kendi irademle bu nimetleri yapmaktan acizim. O halde tüm bu nimetlerin sahibi Sensin. Tüm teşekkürler Sana, medihler Sana, şükranlar Sanadır” demiş oluyoruz. Bize sayısız nimetler veren Rabbimize, bu kelimeyle mukabele ediyoruz.

ALLAHU EKBER: Bu kelime, “Allah en büyüktür” demektir. Yani ilmiyle, iradesiyle, kudretiyle, hâkimiyetiyle.. tüm isim ve sıfatlarıyla, Allah’ın azametini, yüceliğini, müteal (aşkın) olduğunu ifade eder.

Evet bizler aciz ve sınırlı varlığımız ile bu büyüklüğü anlamaktan aciziz. Bu büyük hakikatı aklımıza yakınlaştırmak için bir misal verebiliriz:

Güneş bizden uzaktır, ancak ışığıyla, ısısıyla her varlığın yanındadır. Güneşin ısısını, ışığını, özelliklerini (sıfatlarını) bilebiliriz, ancak mese-

la onun ısısını idrak edemeyiz, anlayamayız. Yani bilmek ve idrak etmek farklı şeylerdir. Aynen bu örnek gibi varlığı Nur, mahiyeti Nur olan, güneşlerin ve yıldızların Rabbi olan Allah’ımızın da sıfatlarını, mekândan münezzehe olduğunu biliriz, Onu tanırız, ancak idrak etmekten aciz kalırız. Bunu da “Allahu ekber” diyerek ifade ederiz.

İşte bizler “Allahu ekber” demekle, ilmi, görmesi, duyması ve yaşatması ile her an her yarattığı canlının yanında olan Allah’a, “Ey Rabbimiz, Sen galaksileri, yıldızları, gezegenleri yarattığın gibi, yerdeki karıncayı da kanımızın içindeki hücremizi de her an yaratan, yarattıklarını rızık vererek hayatlarını devam ettiren, ilmi ve kudreti ile gökleri, yerleri ve içindekileri her an gören, duyan ve bilensin.” demiş oluruz.

...

Son olarak bu zikirlerin fazileti ile ilgili bir rivayet daha nakledip konuyu konuyu tamamlayalım:

İbn-i Mesûd (ra) haber vermiştir ki, Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

“Mirâca çıkarıldığım gece İbrahim’le (as) karşılaştım. Bana, ‘Yâ Muhammed!’ dedi.

“Benden ümmetine selam söyle ve onlara bildir ki, Cennetin toprağı güzeldir, suyu tatlıdır! Cennette ağaçlarla dolu ovalar vardır. Bunların dikili ağaçları ‘Subhânallahi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illallahu vallâhu ekber’dir.”² ❖

Kaynaklar: **1.** Müslim, Mesacid 146. **2.** Tirmizî, Daavât, 59.

SAYILI SÖZLER

İKİ

Zaman ikiyüzlüdür:

Bir yüzü firak, bir yüzü visal.

Bir yüzünde sevda hazırlar, bir yüzünde veda saklar.

İki nimet vardır ki beni hangisinin daha çok sevindirdiğini bilmem:

- Bir kimsenin ihtiyacını karşılayacağı ümidiyle bana gelmesi ve bütün samimiyetiyle benden yardım istemesi
 - Allah'ın o kimsenin arzusunu benimle yerine getirmesi veya kolaylaştırması.
- İmam Ali [ra]

ÜÇ

Şeytan'ın şöyle söylediği söylenir:

Âdemoğlu üç şeyi yaptığında ona istediğimi yaptırırım:

Günahlarını unuttuğunda
Amelini çok gördüğünde
Kendi halini beğendiğinde

Görürseniz, size gösterilmiş olur.

Örnek alırsanız, size rehberlik edilmiş olur.

Dinlerseniz, size söylenmiş olur.

— İmam Ali [ra]

İnsana üç sıhhat ve afiyet

vaciptir:

Bedenin sıhhat ve afiyeti az yemektir.

Kalbin sıhhat ve afiyeti gūnahtan tövbe etmektir.

Ruhun sıhhat ve afiyeti

Muhammed Mustafa'ya [asm]

benzemektedir.

DÖRT

Diriyi öldür, yani nefsini.

Ölüyü dirilt, yani kalbini.

Bulduğunu yitir, yani dünyayı.

Yitiğini bul, yani ahireti.

— Muhyiddin Şekûr, Su Üstüne Yazı Yazmak'tan

Dört şey Allah vergisidir:

Doğru sözlülük,

Cömertlik.

Güler yüzlülük

Emanete emin olmak.

— Feridüddin Attâr

BEŞ

Mal biriktirmenin en az beş tehlikesi vardır:

- Biriktirirken yorulmak.
- Sayıp sınıflandırırken Allah'ı unutmak.
- Hırsızlardan korurken endişe etmek.
- Cimrilik tehlikesini yüklenmek
- Kaybetme telaşıyla salih amellerden uzak kalmak.

Yeni Bir Dergi, Yeni Bir Arkadaş! Zafer Dergisi'nden Çocuklara Yeni Bir Arkadaş Geliyor.

RÖPORTAJ: ASLINUR BAHAR

Yeni Bir Arkadaş
ARKADAŞ

Arkadaş Çocuk Dergisi yayın hayatına başlıyor. Nasıl bir dergi olacak, hangi yaşlara hitap edecek, diğer çocuk dergilerinden farkı ne olacak ve yayın hayatına ne zaman başlayacak?.. Bu güzel haberin ayrıntılarını ve Arkadaş ile ilgili merak ettiklerimizi bu süreci koordine eden dergimizin editörü Suat Ünsal'a sorduk.

S- Merhaba Suat Bey, çocukların merak ve heyecanla beklediği Arkadaş Çocuk Dergisi hayırlı olsun inşaallah. Bu fikir nasıl doğdu, 'Arkadaş'ı elimize ne zaman alacağız?

C- Merhaba. Böyle bir hayalimiz çok uzun yıllardır vardı. Hatta rahmetli Selim Gündüzalp'in de büyük bir arzusu vardı bir çocuk dergimiz olsun diye; ama bugüne kadar olmadı, nasip şimdiye imiş.

Özellikle okuyucularımızdan, severek okudukları Zafer Dergisi'nin çocukları için de bir dergi çıkarması için taleplerin artması, ayrıca bu konuda bir şeyler yapılmasının gerekliliği daha ciddi düşünmemizi ve adım atmamızı sağladı. Yani bu güzel fikir de ihtiyaçtan doğdu. Ekim ayında planlamıştık fakat web sitemizin farklı olmasını istediğimiz için, nasipse Kasım ayında çocuklara yeni, heyecan dolu, bilgi dolu, eğlence dolu bir Arkadaş geliyor...

S- Arkadaş hangi yaşlara hitap edecek?

C- 8 yaş ve üzeri olacak. Elbette isteyen herkes okuyabilir:) Çocukların erken gelişimlere adım attıkları, nazarlarının dış dünyaya

dönmeye başladığı bu yaşlar önemli. Ekibimiz onlara çok iyi bir Arkadaş kazandırmak için çalışıyor.

S- Bildiğim kadarıyla sene başından bu yana hazırlıklar devam ediyor. Nasıl başladınız, neler yaşadınız bu süreç içinde?

C- Bismillah dedik ve başladık:) Aslında yıllar boyu bir temenni olarak konuştuğumuz çocuk dergisi konusunu bu yılın başında enine boyuna tartıştık. Bizim yayınlayacağımız çocuk dergisi farklı olmalı idi ve daha önemlisi çocukların severek okuyacağı bir dergi olmalıydı. Sadece basılı derginin yetersiz kalacağından endişe ettik. Daha fazlası olmalıydı yani... Bunun için de yıl başından bu yana bunun üzerinde çalışıldı. Evet sonuçta, şükürler olsun Rabbimize ki, ilgi çekeceğini düşündüğümüz bir çerçevede basılı dergi ve web sitesi şekillendi.

S- Farklı olarak neleri göreceğiz?

C- Arkadaş Dergisi ve arkadasdergisi.com sitesinde çocuklar için içine dahil olma fırsatı bulacaklar. Arkadaş'ın sayfasını açtığı anda sadece bir okuyucu değil, okuduğu yazının ikinci bir yazarı da olabilecek, karikatür sayfasında kendi karikatürünü çizecek karikatürist olacak, fotoğraf sayfasında kendi fotoğrafını çekecek fotoğrafçı olacak. Aynı zamanda çocukların hem sosyal hem sanat becerisi olarak gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlıyoruz.

S- Çocukların için içine dahil edilmesini biraz daha ayrıntılı anlatır mısınız?

C- Bunun için interaktif web sitesi tasarlandı. Böylece çocuklara dergi ve etkileşimli bir web sitesi sunuyoruz: arkadasdergisi.com

Yani dediğimiz gibi, çocuklar sadece okuyucu değil, web sitesine bağlanıp aynı zamanda yazının yazarı, yorumcusu, kendi örneğini, fikrini de yazabilecek hatta konuyla ilgili kendi çizimlerini, fotoğraflarını da ekleyebilecekler. Bundan sonra da yazıya yaptığı bu katkıları kendi çevresiyle paylaşacak. Çevresinden en çok beğeni alan yorum, diğer yorumlar arasında daha üste çıkacak. Yani "En çok beğeniyi sen al, senin yazın en üstte görünsün" diyeceğiz. Ayrıca web sitemizin ana sayfasında tüm sitedeki yorumlar içinde en çok beğeni alan 5-6 arkadaşımız "süper birinci, süper ikinci.." olarak alt alta sıralanacak. Bunlar birer teşvik ödülü olarak düşünüldü.

S- Bir örnek üzerinden gidecek olursak, başından sonuna bir örnekle anlatır mısınız?

C- Elbette. Mesela basılı dergiyi eline alan çocuk bir sayfadaki yazıyı okudu. Yazının altına konuya göre bir yönlendirme olacak, "Bu yazıyı tamamla, sen de fikrini yaz, bu konuda çektiğin/çizdiğin resmi paylaş.." gibi. Diyelim ki çocuk yorum yapmak istedi. Hemen sayfanın altındaki kare barkodu telefon/tabletine okutacak ve sitede o yazının sayfasına bağlanacak. Giriş yaptıktan sonra yazının altına yorumunu yazacak ve paylaş butonuna basıp sosyal hesaplarından veya mailinden çevresiyle, arkadaşlarıyla paylaşacak.

İşte bu noktadan sonra başka bir etkileşim başlayacak. Arkadaşları/çevresi onun yorumunu okuyacaklar. Ne kadar çok beğeni alırsa, o yazıya yapılmış diğer yorumlar arasında o kadar üstte yer alacak.

Böylece Arkadaş Dergisi okuyan çocuklar, yazar, yorumcu, öykü yazarı, çizer, fotoğrafçı olarak kendisini geliştirme imkanı bulacak. Ayrıca hem dergiyle hem de çevresiyle seviyeli, üretken ve kendini geliştiren bir etkileşime geçiş olacak.

S- Çocuk olmak istedim şu an:) Arkadaş Dergisi'nin muhtevasını sormadan geçmeye- lim. Arkadaş hangi konulara yer verecek?

C- Logomuzun üstünde mottomuzda da belirttiğimiz çerçeve, Arkadaş'ın ana muhtevası olacak inşaallah. Yani: "Yeryüzü, Yıldızlar ve İki Arasında Yaratılmış Sayısız Şey İle Arkadaş."

Yani amacımız, okuyucumuzu önce yaratmışlara, dolayısıyla da Yaratana dost etmek. Çünkü en büyük "insan hakkı"nın, insanın yaratıcısını bilmesi ve tanınması olduğunu düşünüyoruz. Âlemler Rabbi, semalar ve yeryüzü sergisinde yarattığı sayısız eserleriyle insanlara ayetler, mesajlar, işaretler gösteriyor; kendisini tanıtıyor, rahmetini, dostluğunu gösteriyor. Dünya misafirhanesinde kısa bir süre konaklayıp giden bir insanın en başta sorması gereken soru şu olması gerekmez mi: "Beni buraya kim getirdi? Bu güzellikleri kim yapıyor? Bu evreni kim idare ediyor, çekip çeviriyor?.." Sonuçta her insan Allah'ı tanıdıkça kendisini en çok sevenin, her derdine derman verebilecek, her ihtiyacını yaratabilecek olanın yine Rabbi olduğunu görecektir. Bizim de amacımız, Allah'ı güzel sözlerle, hikmetli metinlerle tanıtmak. Böylece çocuklarımıza ebedi hayat yolculuğunda arkadaşlık etmek...

Arzumuz, mümkün olsa tüm çocuklara ulaşmak, hayatlarına olumlu katkımız olması, hem dünyada hem de ahirette hayır dualarını ve şahitliklerini kazanabilmek... İnanıyoruz ki, insanın kendisine, ailesine, vatanına ve milletine faydalı bir fert olmasının yolu buradan geçiyor.

S- Rabbimiz niyetlerinizi gerçekleştirilmeyi nasip etsin. Başarılar diliyorum. Hayırlı olsun inşaallah. Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyorum.

C- Bu konuda küçük büyük katkıları olan pek çok kişi var, özellikle Özkan Öze'nin katkıları büyük. Asıl teşekkürü onlar hak ediyor. Ben de emeği geçen herkesi tebrik ediyorum. Hayırlı olsun inşaallah. ❖

HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. ERHAN PIŞKIN

Soru 1:

“Oyuncak hangi kutuda?”

Sadece birinin içinde oyuncak bulunan üç kutunun üzerinde aşağıdaki cümleler yazıyor:

- A kutusunun üzerinde: Oyuncak bu kutunun içinde.
- B kutusunun üzerinde: Oyuncak bu kutunun içinde değil.
- C kutusunun üzerinde: Oyuncak A kutusunda değil.

Bu cümlelerin ikisi yanlış, sadece bir tanesi doğrudur. Buna göre oyuncak hangi kutunun içindedir?

Soru 2:

“Altın paylaşımı”

Bir avcı yolda iki çobana rastlıyor. Çobanların birinde 3, diğesinde 5 parça ekme buluyor. Üçü toplam sekiz parça ekmeği eşit olarak bölüşüyor. Ve avcı ayrılırken çobanlara 8 altın veriyor. İki çoban altınları nasıl paylaşmalıdırlar?

Soru 3:

“Zeki antikacı”

Elinde, üzerinde “M.Ö. 300 yılı” yazan bir para ile antikacıya giden adama, antikacı parayı görür görmez bu paranın sahte olduğunu söylüyor. Antikacı bunu hemen nasıl anlamış olabilir?

Soru 4:

“Hangi sayı?”

Hangi sayının üçte biri, o sayının 2 eksiğine eşittir?

Soru 5:

“Hep başkası kullanıyor”

Size ait olduğu halde başkaları tarafından daha çok kullanılan şey ne olabilir?

Not: Çözümlerinizi, isim, adres ve telefon numaranızı ekleyerek, “zekasorulari@zafdergisi.com” adresine bekliyoruz.

Her ay soruları doğru cevaplayanlar arasında yapılacak çekilişle, bir kişiye kitap hediye edeceğiz.

Kitap kazanan okuyucularımız ay sonunda web sitemizde ilan edilecek.

www.zafdergisi.com

Geçen Sayının Çözümleri (Eylül 2021)

Çözüm 1:

(Cevap: 110 dakika)

Eğer saat bozulmasaydı 270 dakika sonra saat 4:30'u gösterirdi. Akrep ve yelkovanın işlevleri değiştiği için saat 6:20'yi gösterir. Dolayısıyla arada 110 dakikalık fark olur.

Çözüm 2:

(Cevap: 60 kg)

- 90 kg arabaya yüklenip 30 km öteye 30 kg bırakılıp, kalan 30 kg'ı dönüşte yemek üzere geri döner. Dolayısıyla 30 kg bırakmış olur.

- 90 kg daha için aynı şey yapılır.

- Kalan 60 kilogramı da götürünce 30 kg yer 30'u bırakmış olur.

Bu durumda 30 km öteye (30+30+30) 90 kg arpa götürmüş olur.

- Daha sonra 90 kilogramı yüklenip 30 km öteye taşınır. Bu arada her km'de 1 kg tüketileceğinden toplam 60 kg yük ulaştırılmış olur.

Çözüm 3:

(Cevap: Çarşamba)

Çözüm 4:

Yüzde 25 kuru fasulyeyi sevmiyor.

Yüzde 10 da kuru fasulyeyi de pilavı da sevmiyor. Böylece yüzde 15'i pilavı sevmiyor, fakat kuru fasulyeyi sevmiyor.

Çözüm 5:

(Cevap: 11)

Öğrencinin yaşı ab ise $a+b=2.a.b$ olacağından $a=b=1$ olur. Yani yaşı 11'dir.

Karikatür Okumaları

Sarkaç
OSMAN SUROĞLU

Sonu gelmez gibi bu gel gitlerin.

Saatler geliyor, saatler gidiyor,

Ve gün doğumu, gün batımı.

Bir yanda sevinç, öbür yanda

hüzün.

Bulunca gülen, kaybedince

ağlayan.

Her gelen götürüyor bir şeyler,

Ziyanda insan.

Oyunda.

Sarkacın üstünde oyalanmakta.

Gel gitlerle yaşıyor...

Geliyor ve gidiyor. ❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Çoğu insan zekaya inanır,
ben inanmıyorum.
Bizi birbirimizden ayıran emektir.
Ben çalışmaya inanıyorum.
AZİZ SANCAR

Kazandıklarımız hep sabırdandır.
Kaybettiklerimiz de hep
sabırsızlıktandır.
PROF. DR. ŞENER DİLEK

Rüzgarsız havada dönen fırlağın,
mutlaka bir üfleyeni vardır.
ESKİMO ATASÖZÜ

Kendimi olduğum gibi kabul ettiğimde,
değişebiliyorum.
CARL ROGERS

Konuşmayı bilenler,
hep kısa konuşur
DOSTOYEVSKI

İnsan daima sevdiğiyle sınıılır.
REŞAT NURİ GÜNTEKİN

Dünyada en huzursuz kimse
gönlünde haset ve kin tutandır.
İMAM ŞAFİİ (RA)

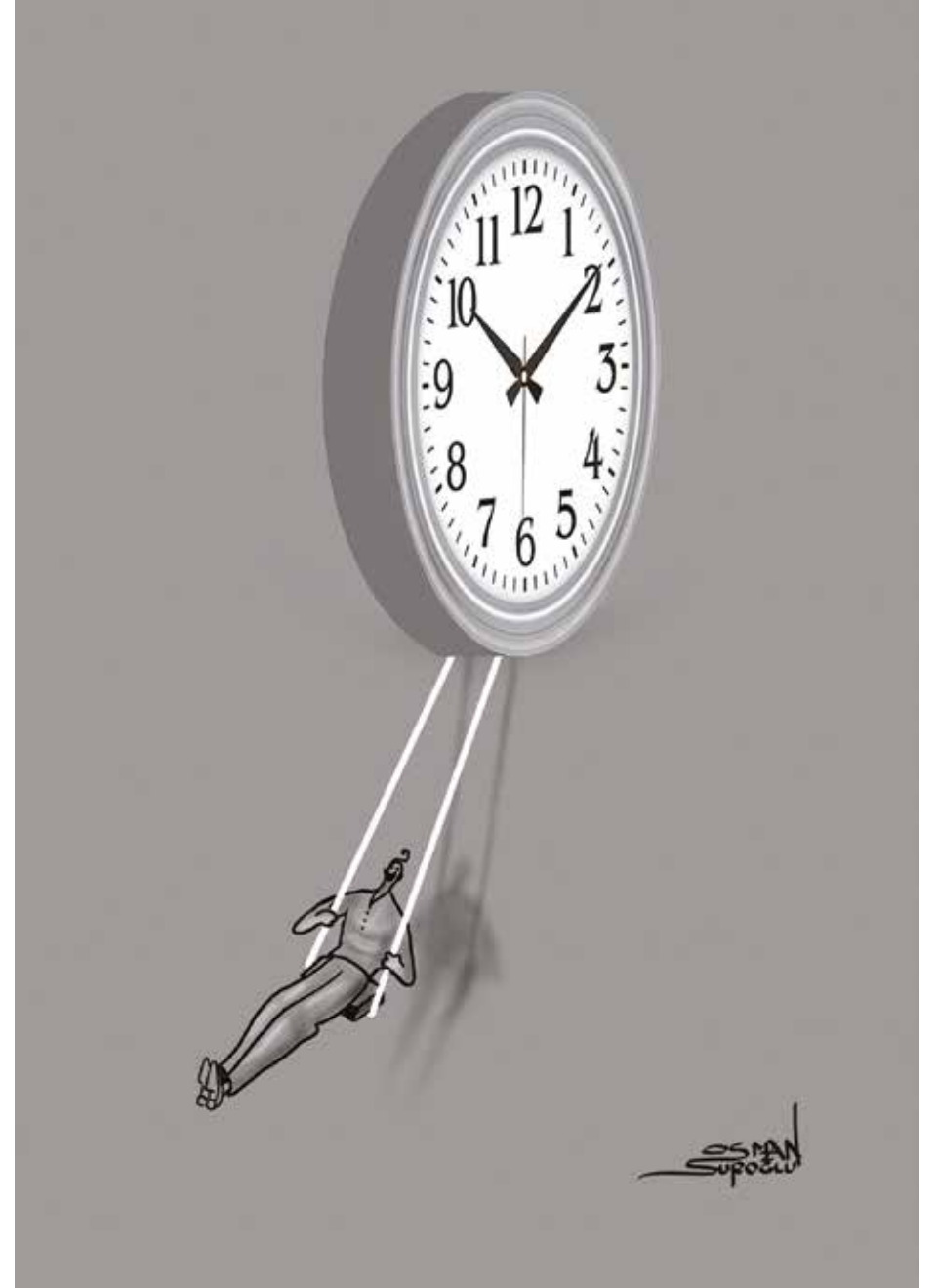
Öfkenin ateşi önce seni yakar,
sonra kıvılcımı
düşmana ya varır ya varmaz.
SADİ ŞIRAZİ

İnsan,
vazgeçmeyi öğrendikçe büyüyor.
RAFET ELÇİ

Bırak hakikat incitsin seni,
bir yalan avutacağına...
PROF. DR. KEMAL SAYAR

HAL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

SARKAÇ

Çocuklarımızın ayaklarına batacak dikenler:

ya ektiklerimizdir, ya sökmediklerimiz...

M. Salihaddin Güngör

www.zaferdergisi.com

9 772618 604758